Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 20 (15643) | 1981 оной январиин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Ханинарай hайндэрэй хүндэлэлдэ

Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр hаяхан Индидэ ошожо ерэлгэ совет-индиин хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ шэнэ ехэ хубита болобо гэжэ январиин 22-то Москвада болоhон олониитын баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Индиин национальна hайндэртэ — республикын үдэртэ тэрэ зорюулагдаhан байна. Энэ суглаагаар совет-индиин хани барисаанай декада нээгдэбэ.

Албанай хэрэгээр ошоод байха үедэнь гар табигдаhан документнүүд, нэн түрүүн Совет-индиин хамтын деклараци хоёр ороной арадуудай аша туhада, совет-индиин харилсаае хүгжөөлгэдэ шэнэ хараа түсэбүүдые нэмээбэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Оронойнгоо бэеэ дааhан байдалые бэхижүүлгын, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндые дээшэлүүлгын, экономико, эрдэм, соёлые хүгжөөлгын замаар Индиин арадай түйлаhан амжалтануудта совет хүнүүд зүрхэ сэдьхэлhээ урмашан баярлана гэжэ заагдаба.

Индиhээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд В. К. Ахуджа суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Советскэ Союзтай тогтоогдодог хани барисаанда, харилсаа холбоондо манай орон дотор ехэ анхарал хандуулагдадаг юм гэжэ тэрэ хэлээ. Тиимэhээ хани барисаамнай улам хүгжэн hалбаржа байна. Энэнь хоёр ороной национальна аша туhада харюусана, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгын, уласхоорондын харилсаа тогтоолгын хэрэгтэ алба хэнэ.

* * *

Январиин 22-то Москвагай Хани барисаанай байшан соо нээгдэhэн выставкэдэ табигдаhан совет уран зураашадай зурагууд Инди тухай, тэрэнэй арад тухай hонирхолтойгоор хөөрэнэ. Тус ороной национальна hайндэртэ — республикын үдэртэ тэрэ зорюулагдаhан байна.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр Индидэ ошожо ерэhэнэй ашаар хоёр ороной хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон шэнэ шатада гараа гэжэ выставкэ нээлгэ дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

УЯЛГАЯА БЭЕЛҮҮЛХЭ

Нарhатын совхозой малшад, мэргэжэлтэд КПСС-эй XXVI съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсожо, энэ үбэлжэлгын үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые — hү, мяха ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха гэhэн зорилго урдаа табинан байна. Абаhан энэ уялгаяа бэелүүлхэ арга боломжонууд эндэ гүйсэд бии. Адууhа малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэнхэй. Тэрэ тоодо 48 мянган центнер бүдүүн тэжээл, 6500 тонно сенаж ба силос, 407 тонно ногооной гурил болон бусад тэжээл нөөсэлэгдэнхэй. Малай үбэлжэхэ хото хорёо намар байхада заhабарилагдаhан юм. Тиигэжэ малынь саг соогоо дулаан байранууд-та оруулагдаа.

Энэ жэлэй түрүүшын кварталда гүрэндэ тушаагдахаар 325 хашараг шахан таргалуулагдана. Үбэлэй hаранuудта 12 мянган центнер hайн шанартай hү гүрэндэ худалдаха зорилготой.

Совхозой хонишод, үхэршэд байгша ондо 100 эхэ мал бүриhөө 86 хурьга, 90 тугал абаха байhанаа мэдүүлээ.

Абаhан уялгануудаа бэелүүлхын тула эндэхи малшад ажалдаа түрүү онол аргануудые хэрэглэнэ. Һү hаалиин фермэнүүдтэ тугалнуудые харууhалха боксово арга хэрэглэжэ эхилээ. Мүн тэжээл буйлуулха, микрободосуудаар шанаржуулха хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй.

Э. БУДАЕВ.

Яруунын район.

ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Гүрэндэ мяха худалдаха байгша онойнгоо түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын тула үнинhөө хойшо hаналаа табижа, залуу малые шахан таргалуулhан «Октябрьский» совхоз hаяхан мяха худалдаха энэ жэлэйнгээ түрүүшын хахадай түсэб дүүргэбэ. Бүри намар байхада эндэ 150 эрэ хашарагууд шахалгада табигдаа юм. Тиигэжэ hаяхан тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 312 килограммда хүргэжэ, гүрэндэ тушааба.

Энээнэй ашаар гүрэндэ 468 центнер мяхан тушаагдажа, хахад жэлэй түсэб 134 процент дүүргэгдэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ шахан таргалуулха талмайда 94 хашараг шэнээр асарагдаа. Эдэнь намар болотор байлгагдаад гүрэндэ тушаагдаха байна. Энэ гүүртын малые дүршэлтэй малшад Б. Д. Дамбаевтанай бүлэ харууhална. Эдэмнай одоошье ажалша бэрхэ, үбэлэйшье үедэ малаа таргалуулжа шадаха малшад юм.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдын район.

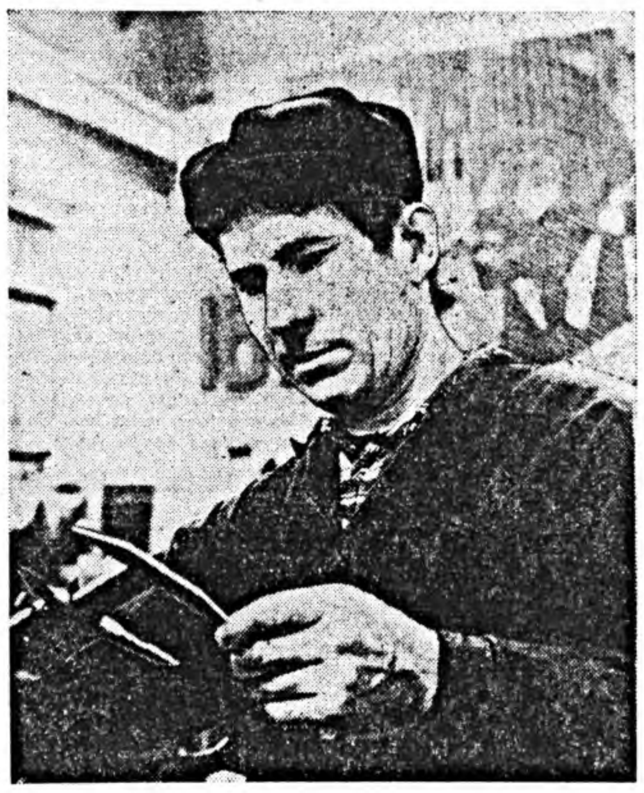

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин механическа цехтэ дүй дүршэлөөр баян зургаан токарь хүдэлдэг юм. Тэдэнэй нэгэн — КПСС-эй гэшүүн Василий Васильевич Кондрашов. Энэ нүхэрнай харюусалгаяа түгэс мэдэржэ, суг хүдэлдэг нүхэдөө урмашуулан, мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ дабшадаг заншалтай. Зургаадахи разрядай токарь В. Кондрашов эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ үндэр уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула габшагайтаар хүдэлжэ, бусадтаа үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Кондрашов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Нэхэгшэдэй нэмэри

Республикымнай «Бурятбыттрикотаж» нэгэдэлэй коллектив арбадахи табан жэлэй түсэбөөр 1748 мянган түхэригэй ноohон хубсаhа нэхэхэ ёhотой байгаа. Энэ уялгаяа дала гара мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ. Тус нэгэдэлэй коллектив үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бүтээhэн зүйлнүүдэйнгээ шанар hайжаруулха, түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлхэ гэhэн уряа доро ажаллаа юм. Арбадахи табан жэлэй түсэбые 48 хүдэлмэрилэгшэд ба 3 бригада үлүүлэн дүүргээ. Коммунис ажалай ударник гэhэн нэрэ зэргэдэ 2 бригада, 137 түрүүшүүл хүртэбэ. Табан жэлэй дүнгөөр «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгээр 58 хүдэлмэришэд шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо оёдолой цехэй эсхэгшэ, коммунис ажалай ударник, цехкомой түрүүлэгшэ М. И. Беспалова, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто, нэгэдэхи классай мастер, коммунис ажалай ударник, цехкомой гэшүүн, туршалгын цехэй нэхэгшэ А. А. Халтуева, нэгэдэхи классай мастер, арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ, «Арбадахи табан жэлэй ударник» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаhан, В. И. Ленинэй 110 жэлэй ойдо Хүндэлэлэй грамотада хүртэhэн, өөрын тэмдэгтэй болоhон нэхэгшэ В. Б. Бухольцева болон бусад ороно.

Р. НЕКРАСОВА.
Буряадай АССР-эй Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын инженер.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ КОМПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ШЭНЭ ТҮСЭБҮҮД—ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУД

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Эмхидхэлэй ба үзэл сурталай талаараа бэхижэнхэй, ажахын болон соёлой байгуулалтын хүтэлбэриин, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын дүй дүршэлөөр баяжуулагданхай, 350 мянган хүнhөө бүридэhэн Грузиин партиина организаци январиин 22-то республикын ниислэл хотодо нээгдэhэн XXVI съездээ хүрэжэ ерэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

Грузиин Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй» проект тухай элидхэл, республикын партиина организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые hунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаhан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе тоосоото элидхэл хэбэ.

Тоосоото үе соо КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые, «Партиин Тбилисиин горкомой эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые Грузиин партиина организаци ямараар бэелүүлжэ байhан тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлгэдэ Грузиин Компарти эмхидхэлэй ба политическэ бүхы ажал ябуулгаяа зорюулhан байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тоосоото үедэ хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолходоо, арбадахи табан жэл Совет Грузиин ажабайдалда шухала шата болобо гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ. Табан жэлэй турша соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 41 процентээр ургаа. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ гурбанай нэгэ хубиhаа үлүүгээр дээшэлhэн байна.

Грузиин коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хүсэл эрмэлзэлые мэдүүлэн, съездэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай олон янзын ажал ябуулгые нэгэн hаналтайгаар hайшаажа, ленинскэ партиин сэсэн мэргэн дотоодын болон гадаадын политикые халуунаар дэмжэжэ байhанаа элирхэйлээ.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

* * *

КИШИНЕВ. (ТАСС). Молдавиин ССР-эй ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон, шэн габьяатайгаар хүдэлжэ, оронойнгоо ниитэ амжалтада ехэ хубитаяа оруулна. КПСС-эй Центральна Комитедые нягтаар тойрон жагсажа, эдэнэр Молдавиин Компартиин январиин 22-то нээгдэhэн съездые угтаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиумые делегадууд нэрьемэ альга ташалган доро hунгаа.

Молдавиин Компартиин ЦК-гай болон шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл, республикын партиина организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ делегадуудые hунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. К. Гроссу тоосоото элидхэл хэхэдээ, республикын партиина организациин бүхы шатануудай ажал ябуулгые нарижуулан hайжаруулха, коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

* * *

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Киргизэй Коммунис партиин XVII съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Республикын партиина организациин арбадахи табан жэлдэ хэhэн ажал ябуулгые делегадууд гүнзэгыгөөр шэнжэлээд, Киргизэй социально-экономическа программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн хэдэ хэдэн дурадхалнуудые оруулhан байна. Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэгдээ.

Съездэ хабаадагшад партиин Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баталан абаба.

Съезд Киргизэй Компартиин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые hунгаа.

Киргизэй Компартиин ЦК-гай эмхидхэлэй пленум боложо, Т. У. Усубалиев Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретаряар hунгагдаhан байна.

* * *

ЕРЕВАН. (ТАСС). Ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлгэдэ республикын ажалшад ехэ хубитаяа оруулна. Армениин Коммунис партиин январиин 27-до эндэ нээгдэhэн XXVII съездын делегадууд ингэжэ тэмдэглээ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроhоо бүридэhэн хүндэтэ президиумые делегадууд альга ташалга доро hунгаба.

Армениин Компартиин ЦК-гай ба шалгалтын комиссиин тоосоонууд, «КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай» элидхэл зүбшэн хэлсэгдэнэ. Республикын партиина организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые hунгалга мүн лэ зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

«1981 — 1985 онуудта соёлой-ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха тухай» тогтоол КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

Арбадахи табан жэлэй туршада республика дотор соёлой-ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргалга 27,4 процентээр ехэ болоhон, 150-haa дээшэ шэнэ зүйлнүүд ашаглагдажа эхилhэн байна гэжэ тус тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд энэ талаар 102 процент дүүргэгдээ. Түсэбhөө гадуур 3,7 миллион түхэригэй эд бараан гаргагдаа.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргалга ехэ болгохо талаар даабаринуудаа Улаан-Үдын прибор бүтээлгын, судна бүтээлгын, киномеханическа, Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын - механическа заводууд, «Бурмясопром» нэгэдэл, агнуури-олзоборилгын ажахын управлени болон республикын Нютагай промышленностиин министерство амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаhан байна.

Гэхэтэй хамта промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд иимэ эд бараа гаргаха даабаринуудаа дүүргээгүй байшоо. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүн авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын, «Электромашина», хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводууд болон «Бурятстройматериалы» нэгэдэлые оруулжа болоно. Зарим предприятинуудта үйлэдбэриин ургалтын эршэ доошолhон, тиигэжэ номенклатурын талаар үгтэhэн даабаринууд дүүргэгдээгүй байха юм.

Ой модоной ажахын ба Түлишын промышленностиин министерствэнүүдэй, «Забайкаллес», «Бурмясопром» нэгэдэлнүүдэй, «Теплоприбор» заводой болон бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин хэмжээе ехэ болгохо, мүн арадай хэрэглэмжын эд бараанай ассортимент үргэдхэхэ тушаа ехэ анхарал табяагүй гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэбэ.

Үнгэрhэн арбадахи табан жэлэй туршада союзна мэдэлэй нэгэшье предприяти соёлой-ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цех болон участогуудые hэльбэн шэнэлхэ, үргэдхэхэ, мүн шэнэнүүдые барихa хэмжээнүүдые абаагүй байна. Эдэ эд бараанууд гол түлэб хуушан, заhабарилагдаhан байрануудта гаргагдадаг юм. Госкомсельхозтехника, «Бурятавторемонт» нэгэдэл иимэ эд бараануудые үйлэдбэрилхэ хүсэ шадалаа үргэдхэхэ ябадал арбан нэгэдэхи табан жэлдэшье хараалнагүй. Дээрэ дурдагдаhан эд бараанууд сооhоо гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртэhэн зүйлнүүд үсөөн байhан зандаа. Нютагай түүхэй эд болон үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдhээ иимэ эд бараа гаргаха талаар бии байгаа арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Нютагай промышленностиин министерствын предприятинуудай гаргаhан бүхы продукциин ниитэ хэмжээн соо нютагай түүхэй эд болон үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдhээ гаргаhан продукциин хэмжээн оройдоол 3,2 процент болоно. Техническэ талаараа hайнаар зэбсэгжэhэн, мэргэжэл түгэс кадрнуудтай зарим заводууд, жэшээнь, шэлэй, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй, «Бурятферммаш» заводууд болон бусад ажахынууд дан бааза эд бараануудые, тиихэдээ ехэ багаар гаргадаг байна.

Республикын Госплан, КПСС-эй Улаан-Үдын горком, райкомууд, горрайгүйсэдкомууд арбадахи табан жэлэй даабаринуудые бүхы предприятинуудай заабол дүүргэхын тула хэрэгтэй хэмжээнүүдые хүсэд абаагүй гэжэ тус тогтоол дотор онсо тэмдэглэгдээ. Тогтоогдоhон даабаринуудые дүүргэлгын хойноhоо шанга, саг үргэлжын хиналта нэгэ заримдаа бэелүүлэгдэдэггүй байгаа. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо, ассортиментыень үргэдхэхэ ба шанарыень hайжаруулха талаар партиина болон совет дээдын зургаануудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн партиина эхин организацинуудай харюусалга дээшэлүүлхэ талаар зохихо хэмжээн зарим предприятинуудта абтаагүй гэжэ КПСС-эй обком болон республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ эмхидхэлгэдэ бии байгаа дутуу дундануудые усадхахыень, эдэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар даабаринуудаа заабол дүүргэхыень, тэдэнэй шанар ба ассортимент hайжаруулхын тула хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй горкомууд болон райкомуудые, министерствэнүүд болон албан зургаануудые, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

Энэ тогтоолоор 1981 — 1985 онуудта соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха промышленна предприятинуудай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай түсэбтэ даабаринууд баталагдаа. Энэ даабариин ёhoop, 1985 ондо 65 миллион 128 мянган түхэригэй иимэ эд бараан гаргагдахаар хараалагдана. Энэмнай 1980 онойхиhоо 35,3 процентээр ехэ болоно. Тус тогтоол дотор союзна, республиканска болон нютагай мэдэлэй бүхы предприятинуудай эд бараа гаргаха түсэбтэ даабаринууд он онгоорнь үгтэнхэй. Мүн предприяти бүхэнэй гаргаха бүхы продукциин номенклатура болон тэдэнэй хэмжээн тогтоол дотор тодорхойлогдонхой.

Мүн энэ тогтоол дотор арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые заабол дүүргэхын тула үйлэдбэриингөө хүсэ шадал ехэ болгохо хэмжээнүүдые абахаар, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ шэнэ цех болон участогуудые барихаар, хуушануудыень hэльбэн шэнэлхээр республикын министерствэнүүд болон албан зургаанууд, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгалагдаа.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо даабаринуудай дүүргэлтын хойноhоо саг үргэлжын хиналта тогтоохо, даабаринуудай дүүргэлтын ябаса ходо шалгажа байхаар КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, горрайгүйсэдкомууд, промышленна предприятинуудай парткомууд уялгалагдаа.

Тус тогтоолой дүүргэлтын хойноhоо ябуулагдаха хиналта КПСС-эй обкомой хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, худалдаа наймаанай таhагта, республикын Госпланда даалгагдаба.

ЗАНШАЛТА МҮРЫСӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Республикымнай түб хото Улаан-Үдэ жэлhээ жэлдэ улам хүгжэн ургана, hалбаран үргэдэнэ. Эндэмнай промышленна предприятинуудай, эрдэм, наукын, соёл гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай тоо жэл бүри олошорно. Илангаяа үнгэрhэн табан жэлэй туршада барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа, түрэл хотымнай шэнжэ шарай эрид хубилаа. Мүнөө хотымнай промышленность айхабтар ехэ хэмжээнэй продукци гаргадаг болоо, хүн зоной hуудал байдал улам hайжарaа.

Һүүлэй үедэ түрэл хотоёо болбосон түхэлтэй, үндэр соёл болбосоролтой болгохын тула партиина, совет, профсоюзай ба комсомолой органууд, ажахын, олониитын эмхинүүд, тэрэшэлэн ажалша хүн бүхэн ехэ хэшээл оролдолго гаргана. Үнгэрhэн жэл олонхи ажалша коллективүүд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ бага бэшэ ажал, илангаяа үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэ хэhэн байна. Нэгэ жэшээ. Аяар 1230 зүйлэй шэнэ түхеэрэлгэ ашаглагдаа. 133 түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиихэдэ 60 янзын зүйлнүүд гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг болоо. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур 10,8 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэhэн байна.

Эгээл эдэ бүхы ажал хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн уржадар үнгэрhэн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой бюрогой, городой Соведэй гүйсэдкомой, ВЛКСМ-эй горкомой бюрогой хамтын заседани дээрэ болобо. Эндэ хотын ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон комсомолой эдэбхитэд, мүн манай мүрысэдэг Октябриин революциин орденто Шэтэ городой түлөөлэгшэд байлсаа.

Тус заседание партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков нээжэ, хоёр городуудай хоорондо заншалта болоhон социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталхаяа ерэhэн хүндэтэ айлшадаа — арадай депутадуудай Шэтын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. Г. Лебедь, КПСС-эй Ингодинска райкомой нэгэдэхи секретарь Л. Г. Грачев, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Шэтын машина бүтээлгын заводой ахалагша инженер Д. А. Калугин, Шэтын арhан гуталай комбинадай ахалагша мастер Т. Л. Ринчино гэгшэдые халуунаар амаршалба.

Һүүлээрнь КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь В. С. Тимашов үгэ абажа, городой ажалшадай 1980 оной ажалай дүнгүүд тухай тодорхойгоор тогтобо. Тиихэдээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлэгдэхэ гол зорилгонуудта, социалис уялгануудта ехэ анхарал хандуулаа.

Удаань арадай депутадуудай Шэтын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. Г. Лебедь үгэ хэлэхэдээ, түрэл городойнгоо ажалшадай 1980 ондо түйлаhан амжалтанууд дээрэ тогтожо хэлээд, улаан-үдынхид үнгэрhэн жэлэй дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ илаа гэжэ соносхобо. Энэ мэдээсэлые сугларгашад альга ташалгаар угтаа.

Тиигээд Улаан-Үдэ, манай хүршэ Шэтэ городуудай ажалшадай заншалта болоhон социалис мүрысөөе 1981 ондо үргэлжэлүүлхэ тушаа хэлсээндэ хани халуун оршон байдалда гар табигдаба.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: социалис мүрысөөнэй хэлсээндэ гар табилгын үе.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Республикын агрономуудай зүблөөн

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театр соо республикын агрономуудай зүблөөн болобо. Эндэ КПСС-эй райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар, райгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, райгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управленинүүдэй начальнигууд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүд, республикын партиина, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд хабаадаба.

Зүблөөн дээрэ «Агрономическа бүхэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүд ба республикын газар тарялангай ашаг үрэ саашадань дээшэлүүлхэ, тэрэнииие тогтууритай болгохо зорилгонууд тухай» элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **В. Ф. Лысов** хэhэн байна.

Элидхэлэй hүүлээр олон хүн үгэ хэлээ. Тэрэ тоодо Кабанскын райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном **В. М. Коршунов**, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Президиумэй түрүүлэгшэ академик **П. Л. Гончаров**, Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой түрүүлэгшэ **А. П. Мальцев**, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Р. Дмитриев**, Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин үрэhэнэй селекциин таhагые даагша **А. Г. Дубровская**, «Бурятсемпром» нэгэдэлэй начальник **Б. П. Хомутов**, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин хүрьhэ эрхилэлгын ба агрохимиин институдай лабораториие даагша, биологическа эрдэмэй доктор **Г. П. Гамзиков**, Баргажанай районой Бодоной совхозой директор **А. Г. Елшин**, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой кукурузашан **Б. Р. Жамбалов**, Бэшүүрэй Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном **В. Е. Астрихинский**, Хяагтын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. А. Жданов**, Буряадай хүдөө ажахын институдай ургамалай кафедрые даагша **Н. В. Барнаков**, Ивалгын туршалга - үйлэдбэриин ажахын хартаабхашан **Б-М. Ц. Будажапов**, Яруунын районой «Юбилейный» совхозой ахамад агроном **П. Г. Виноградов**, Буряадай «Сельхозхимия» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **А. Д. Моглоев** болон бусад үгэ хэлэhэн байна.

Агрономуудай зүблөөндэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Мүн энэ зүблөөндэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов**, КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** хабаадаhан байна.

XXVI ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ—БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

ТЭЖЭЭЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ— ТҮРҮҮШЫМНАЙ ЗОРИЛГО

Эгээл мүнөө үедэ коммунистнууд болон бүхы совет арад «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ хараагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө hанамжа дурадхалнуудые оруулжа байна гээшэ. Манай районой ажалшад тус проектые зүбшэн хэлсэхэдээ hайшаан дэмжэхэеэ гадна, малай тэжээл саашадаа элбэг дээрэ элбэгөөр бэлдэхэ тухай онсо анхарал хандуулжа, али бүхы арга боломжоо элирүүлжэ байнад. Ушарынь хэдэб, ниитын адуулха малда тэжээл элбэгээр бэлдэхэ гээшэ манай районой бэшэ, мүн бүри ган гасуурай бэрхэшээлдэ ородог республика доторнайшье шухала болонхой.

[illegible]

эрхэдээ тэжээл үйлдэбэрилгэ тусхай hалбари болон хүгжөөгдэхэ ёhотой. [illegible]

[illegible] тарихэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана.

Үнэн дээрэнь абажа харахада, ямар дүн туйлагдааб гэбэл, Загаhатын совхозhоо бэшэ бүхы ажахынуудта хартаабха, овощой таригдадаг газар, мүн сабшалан уhалагдадаг болоо. Загаhатын совхоздо газарыень уhалха хүдэлмэри энэ жэлдэ үргэлжэлүүлэгдэхээр хараалагдана.

Үнгэрhэн жэлнүүдтэ «50 лет Октября», Загаhатын совхозуудта инженерно түхэлэй мелиоративна түхеэрэлгэнүүдтэй 5 миллион кубометр уhанай багтаамжатай сөөрэм баригдаhан байна. Мүн Худанай совхоздо 2300 гектар газар уhалха уhалууриин hубаг, ханаабууд баригдажа ашаглагдаа. Энэ барилгада бүхыдөө 2,57 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байна. Бүхы дээрээ районой ажахынууд, юhэдэхи табан жэлтэй сасуулбал, үнгэрhэн табан жэлэй туршада уhаар хангагдадаг газараа 4,6 мянган гектараар үргэдхэбэ гээшэ. Саашадаа район доторнай газараа хоёр, гурба дахин уhалхаар сөөрэмүүд баригдажа, олон жэлэй ногооной үрэhэ тариhанай ашаар сабшалангай ургаса эрид hайжаруулагдаха байна. Иигээд

[illegible] ундалуулха hубаг, ханаабууд, элдэб түхеэрэлгэнүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Эдэ гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдээ hайнаар хүдэлгэжэ, газараа хүсэдөөр ундалуулhанай ашаар совхоз нёдондо урда жэлнүүдэйхиhээ 11 мянган центнер үбhэ нэмэжэ бэлэдхэhэн, 1200 тонно сенаж дараhан байна. Иигэжэ тус ажахы мүнөө үбэлжэлгын үедэ үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангагданхай гэхэ гү, али условно үхэр бүхэндэ 8,8 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбhэ тэжээл хүртэбэ. Тус совхозой С. Шагдаровай хүтэлбэрилдэг бригада мелиорэци хэгдэhэн газараа hайнаар ашаглаhанай ашаар нёдондо 9 мянган центнер үбhэ hайн шанартайгаар суглуулжа абаа.

Худанай совхозой тэжээл үйлэдбэрилхэ цехэй начальник Б. Р. Сэнжимитыповэй хүтэлбэри доро, мүн өөрынь хабаадалгатайгаар нёдондо 47 мянган центнер үбhэн hуригдөө бэлэй. Жэлэй туршада гэхэ гү, али урзанданайхиhаа ногооной ургасынь 19 мянган центнерээр ягаад дээшэлүүлээб гэбэл иимэ. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, үбhэ тэжээл ехээр меесэлхын тула тус цехэй хүдэлмэришэд 1975 онhоо эхилжэ, уhалагдадаг сабшалангаа үргэдхэ-

жэ захалhан байна. Эндэ элдэб янзын — юрыншье, инженернэшье түхеэрэлгэнүүд баригдаhан, тоогүй олон, уташье уhалууриин hубаг, ханаабууд малтагдаhан юм.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ 3500 гектар газар уhалха хүсэтэй hараанта-Жэбхээhэнэй уhалууриин hубаг, ханаабуудые, түхеэрэлгэнүүдые барижа, ашаглаhаниинь ехэ туhа болоходо үгөө. Тодорхойлбол, нёдондо тус уhалууриин hубаг, ханаабаар 770 гектар сабшалан, олон жэлэй ногооной тарилга уhалагдаhан байна. Тиигэжэ энэ участок ашаглаhандаа дурсагдагша цех 9 мянган центнер үбhэ нэмэжэ хуряагаа гээшэ.

Намартаа 550 гектар газараа hайса уhалhан байна. Тиигэжэ байгша ондо найдамтайгаар ундалуулагдадаг газарынь 1300 гектарта хүргэгдэхэ юм. Хэрбээ эдэ участогуудаа хоёр дахин ундалуулаад байбал, олон жэлэй ногооной таригдаhан газарhаа гектарай 20 центнер үбhэ хуряажа абаха байна.

Урдань ган гасуур жэлдэ энэ газарhаа совхоз гектарай миил 5 центнер үбhэ суглуулагша бэлэй.

Дээрэ дурсагдагша уhалууриин hубаг, ханаабуудай болон түхеэрэлгэнүүдэй ашаглалгада үгтөөд байхада, Худанай совхоз үбhэ тэжээл бэлэдхэлгээ 70 мянган центнертэ хүргэхэ дүүрэн аргатай болохо юм. Хэрбээ саашадаа 2700 гектар газар уhалха Худанай уhалууриин hубаг, ханаабуудай болон түхеэрэлгэнүүдэй ашаглагдахада эндэ малай тэжээл бэлэдхэлгэ бүришье ехээр дээшэлжэ байна гээшэ.

Худанай совхоздо нёдондо уhалагдадаг газарhаа гектарай 16,3 центнер үбhэн абтаhан байбал, район дотор тиимэ газарhаа дундаа зэргээр гектарай 15,4 центнер үбhэн суглуулагдаа. Түсэбөөр 15 центнер абтахаар хараалагдаhан юм.

Хоёрдохи томо барилга болохо Худанай уhалууриин hубаг, ханаабуудые ПМК-гай хүдэлмэришэд нёдондо малтажа захалhан байна. Түрүүшын ээлжээнэй 237 гектарынь энэ жэлдэ ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана. Үнэндөө эндэхи уhалагдадаг газар Ч. Д. Санжижаповай, В. Содномдоржиевай хүтэлбэрилдэг бригаданuудта даалгагданхай. Тус бригадын гэшүүд сабшалан дээрэ түхэрэен жэлэй туршада ажаллана.

Малай тэжээл үйлэдбэрилхэ энэ цехтэ бүхыдөө элдэб түхэлэй 40 трактор, бүлүүр 15 станци даалгагданхай, мүн даажа абаhан газартань 13 километрэй зайда уhа урадхуулха хоолойнууд тодхогдонхой юм.

Тэжээл элбэгжүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулхадаа нилээд бэрхэшээлнүүдтэй ушарнабди. Жэшээлбэл, СНП-250/10 түхэлэй хүсэтэй бүлүүр станци, 250 миллиметр диаметртэй бүдүүн хоолойнууд дуталдана. Мүн олон жэлэй ногооной үрэhэн дуталдажа, хүдэлмэриин шанар доошолуулна. Тодорхойлбол, буурсагта, залаата ногооной—донниргой, хүсы үбhэнэй, рапсын, хяагай үрэhэн дуталдадаг байна.

Үнгэрhэн жэлнүүдтэ ажахынуудтамнай газар уhалха уhан дуталдажа, ехэ бэрхэшээл ушаруулаа. Тиимэhээ бидэ мүнөө ажахы бүхэндэ 100 мянганhаа 1,5 миллион кубометр хүрэтэр уhанай багтаамжатай сөөрэм барижа захалхамнай. Иимэ сөөрэмүүдгүйгөөр газараа гурбанhаа байха хоёр дахиншье ундалуулха аргагүйдэнэбди.

Саашадаа малай тэжээл элбэгээр меесэлдэг болохын тула 1983 онhоо эхилжэ, районой совхоз бүхэн hайн уhалагдадаг 2000—2500 гектар үрэжэлтэй сабшалантай болохо ёhотой. Энэ газарhаа дундаа зэргээр гектарай 1,5 тонно тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбhэ, сенаж хуряажа абаха болоно. Зүгөөр манай районой партийна организациин хараалhан зорилго хүшэр, орёошье hаа, яhала бэелүүлмээр юм.

Байгша ондо манай район 30 мянган тонно үбhэ hуриулжэ, 25 мянган тонно сенаж, 45 мянган тонно силос даража, 2500 тонно ногооной витаминтай гурил, 30 мянган тонно ороохо таряа, 20 мянган тонно hоломо, 350 тонно шэлбүүhэнэй гурил бэлэдхэхэ түсэб хараална. Тиигэжэ ерэхэ үбэлжэлгэдэ условно үхэр бүхэндэ 15 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэгдэхэ болоно. Мүнөө энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула мелиоратор, луговод болон механизаторнууднай ажаллажа байна гээшэ.

Саашань хэлэхэдэ, хахалагдадаг таряанай газарай үрэжэл hайжаруулжа, hайнаар ашаглаха хүдэлмэри агрономическа бүхэсоюзна зүблөөнэй эрилтын ёhоор ябуулагдаха болоно. hаядаа район доторнай агрономическа зүблөөн зарлагдажа, эндэ Хүдөө ажахын министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд хабаадалсаха байна.

Мүнөө үедэ ажахынуудта хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ ажал үргэнөөр ябуулагдана. Манай район республика дотороо үүсхэл гаргаhан дээрэhээ машина, техникэеэ hайн шанартайгаар заhабарилан бэлдэнэ.

hүүлэй мэдээгээр районой ажахынуудта газар элдүүрилхэ техникэ бүхыдөө заhабарилагдаа. Худанай, «50 лет Октября» совхозуудта ороохо таряанай комбайнууд бултадаа түгэс бэлэн болгогдоо. Байгша оной февралиин 1 болотор Хэжэнгын, «Первомайский», Чисаанын совхозуудта комбайнуудынь бүхыдөө заhабарилагдажа дүүрэхэ юм. Район доторнай партиин XXVI съездын нээгдэтэр бүхы комбайнууд ба тракторнуудай 70 процентнь заhабарилагдажа бэлэн болгогдохо. Иигээд ерэхэдээ манай район абаhан социалис уялгаяа саг болзортонь дүүргэхэ байна. hаяын үдэрнүүдтэ Госкомсельхозтехникын нэгэдэлэй хүдэлмэришэд «К-700» түхэлэй тракторта техническэ хаpуухa хэхэ, мүн узловой аргаар тэрэниие заhабарилха тусхай пункт шэнээр барижа, ашаглалгада тушаажань.

hүүлэй жэлнүүдтэ сабшалангай ургасын дээшэлхэдэ, сабшагдаhан ногоон тэрэ дороо суглуулагдажа, hайн шанартайгаар хуряагданагүй. Энэ ямар ушарhааб гэбэл, ажахынуудтамнай бүтээсэ ехэтэй техникэ олоор дуталдана. Илангаяа «КСК-100» маркын машина, шэнэ түхэлэй косилка болон хүнгэн тракторнуудай дуталдахада сенажай шанар доошолжо, тэжээл бэлдэхэлгэ үни удаан унжагайруулагдана. Хэрбээ тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриие хүсэдөөр оньhожоруулбал, гансашье үбhэн, сенаж, силос болон ногооной гурилай шанар hайжарха бэшэ, мүн олон хүн энэ хүдэлмэриhөө сүлөөржэ, ургаса хуряалгада, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ ажалда хабаадуулагдаха бэлэй.

Иигээд ерэхэдээ ниитын адууhа малые элбэг тэжээлээр хангаха бата бэхи үндэhэ hуури байгуулха гээшэ партийна организациин гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиимэhээ манай районой партийна организаци КПСС-эй ЦК-гай проект дотор хэлэгдэhэн зорилгонуудые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ шата шатаарнь бэелүүлхын тула шармайн оролдохо болоно.

Р. БАЯРТУЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын районой нэгдэхи секретарь.

ХАРГАНААГАЙ ҺААЛИШАН

ҺҮ hААДАГ аппарадай хиигэнэhэн абяанда унинэй дадаhан үнеэд хибэдэhээ хашалгүйгөөр хибэхэ зуураа, пластмассаар хэгдэhэн автоуhалууриин хэлые дараад, бүлеэн уhа ууха юм. Тээ дээхэнүүрнь годирhон шэл соргоор дамжуулагдаhан hүнэй үнгэ hүүмэгэр неоной hүүмэгhаамаг гэhэн гэрэл мэтээр үзэгдэнэ. hүн «гоорон» тэрэ соргоор урдаад, үнеэдэй байраhаа амяраа оршоhон тусхай цех соо тодхогдоhон ехэ амhарта руу шааяна...

Үнэхөөрөөшье, ямар нэгэн фабрикын хүдэлмэришэд мэтэ «оператор» гэжэ нэрэтэй болоhон hаалишад үе-үе болоод лэ «цех», «аппарат», «транспортёр», «авто-хэрэгсэл» гэhэн үгэнүүдые хөөрэлдөөндөө хэрэглэхэ юм. Эндэхи Харганаагай hү hаалиин комплексын коллектив hаянай звеногой гуримаар хүдэлжэ эхилэнхэй. Тиимэhээ «манай звеногой халаан» гэhэн ойлгосо мүн лэ эндэхи hүнэй фабрикада хэрэглэгдэдэг болонхой.

Зинаида Юможаповна Содномовагай Харганаагай фермэдэ анха хүдэлжэ эхилхэдэ, малшан хүнэй зүрхэ сэдьхэлые юугээршьеб хүдэлгэhэн «hүү-hаа, эрээгшэн, малаагшан!» гэhэн хонгёо сууряан үдэшын бүрэ хараанда дуулдадаг бэлэй. Хооhон хүнэгүүдэй жэгтэй жэнгирээн мүнөө дуулдахадал гэхэ.

Оройдоо арбан зургаатайхан ябаа hэн тиихэдэ. Түрэл колхоздоо хүдэлхэ гэжэ шиидэhэн басаганай шэлэхээр олон мэргэжэл хүдөө нютагта тэрэ үедэ үгы hэмнай даа. Хонишоноор ажаллаад үзэhэн байха. Теэд залуу басаганда таhархай холо ажаhуудаг хонишодой байдал hонирхолгүй шэнги hанагдаа бэлэй. Үетэн басагад, хүбүүд холодобо, кино, хатар сэдьхэлыень татаба ха юм. Колхозой түб hууриин ёрэжэ, тэндэхи фермэдэ хүдэлхэмни гэхэдэнь, залуу басаганай бодол хүсэлые таангүй яахаб.

«Харганаагай фермын hаалишан» гэhэн гансахан лэ мүр Содномовагай ажалай дэбтэр соо 1954 ондо бэшэгдэhэн бэлэй. Харин мүнөөшье тэрэл зангаараа тэрэнь үлэшэнхэй. Мэргэжэлээшье, хүдэлмэрииншье газар hэлгэhэн янзагүй. Зүгөөр ажалайнь дэбтэр соо ондоо тэмдэглэлнүүд олон, Ажалай Улаан Тугай орден, медаль болон социалис мүрысөөндэ эрхимлэhэн тухай зүүдхэл тэмдэгүүд, Хүндэлэлэй хэдэн грамотанууд энэ үедэ Зинаида Юможаповнада барюулагдаhан байха юм.

Этигэл найдабарида Содномова бүри залуудаа хүртэhэн байна. Арбан наймаатай ажалша бэрхэ басаганиие ахамад коммунист нүхэдынь партиин гэшүүндэ кандидадаар абахыень зүүршэлээ hэн. Партиин зэргэдэ хорин табан жэлэй туршада ябахадаа, алхам бүхэнөө дээдэ эрилтэтэй зохилдуулан ажаллаа, ажаhуугаа. Тэрэнэй зан абариие, мал шэнжые тодорхойлходоо, «найдамтай хүдэлмэришэн, этигэлтэй нүхэр» гэжэ энэ коллектив соо хэлсэдэг. Сэхыень хэлэхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо бусад эрхим hаалишад бии байhан аабза даа. Зинаидые ахиhан хүнүүдшье олдохо. Теэд тэдэнэрэй заримынай эрмэлзэл саг зуура ялас гээд, түйлаhан үрэ дүнгүүдынь хойшоо хобхо hүрэхээр hанаха. Харин Зинаида бата бэхи үндэhэ hууритай өмжэлтэ нэгэтэ түйлабал, тэрэ дабаhанаа яашье алдадаггүй, тиимэ найдамтай ажалшан хүн юм. Арбаад жэлэй туршада З. Ю. Содномова Сэлэнгын районой түрүү hаалишадай зэргэдэ ябана бшуу.

Харганаагай фермын коллектив районой hаалишадай дунда социалис мүрысөө нэгэтэ бэшэ үүсхэhэн байна. Уялга доро гар табихадаа, Зинаида Юможаповнагай нэрэ обог хадаа район соо мэдээжэ малшадай этигэжэ хүдэлхөөр баримта болодог. Коммунист Содномова абаhан уялгаяа өөрөө заатагүй дүүргэхэhээ гадна, коллективэй хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлдэг агша.

Тэрэнэй хүдэлжэ байhан hү hаалиин комплекс соо ажалай шэнэ гурим мүнөө үеын эрилтын ёhоор эмхидхэгдэжэ байна. Гол түлэб залуушуул мү-

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХООРООН

нөө коллективэй хүсэн болохой. Тэдэнэрэй дүршэл [illegible] гэбэшье, комсомолшууд [illegible] hожоруулагдамал иимэ [illegible] мэдэ хүдэлхэ дуратай, [illegible] рат, оньhон хэрэгсэлнүүд[illegible] ашаглажа шадаха байhан[illegible] гэршэлнэ. Зүгөөр ахамад [illegible] сад hаалишад, малшад колле[illegible] тивэйнгээ найдабаритай тущ[illegible] тулгуурынь байха ёhоор[illegible] байна.

— Зинаида шэнги дүй [illegible] шэлтэй, ажалша бэрхэ hаал[illegible] шадныай залуу халаандаа [illegible] шээ харуулна, — гэжэ [illegible] плексые даагша В. Ц. Абид[illegible] ева хөөрэдэг шуу.

Энэ hаалишан manан [illegible] хэды цистернэ hү hаагаа [illegible] Мүнөөхи шэл соргоор д[illegible] жуулагдаhан hүнэй хэмжээ[illegible] дорхойлон тоолодог счет[illegible] тэрэ үедэ үгы байгаа [illegible] Гэбэшье, Зинаида Юмож[illegible] повнагай ехэхэн хубитань [illegible] дэ бүгэдэнэй аша туhада [illegible] сонхой даа.

Хүн хүнэй хуби заяан[illegible] харгынь ондо ондоо бай[illegible] агша. Теэд hаалишанай [illegible] жалта түйлаhан, олондо [illegible] туhатай болоhон габьяань [illegible] до бүришье хүндэтэй ха [illegible]

Содномовагай олондо [illegible] дэтэй болоhониие юун [illegible] шэлнэб гэхэдэ, Сэлэнгын [illegible] мунистнууд тэрэниие [illegible] дынгээ зүгhөө түлөөлэн, [illegible] ластной партийна зэлж[illegible] конференциин делегадаар [illegible] гэн дуугаар hунгаа hэн.

Н. НАМСАРАЕВ.

Совет орон дотор

ХОЕР ЗУУН ЖЭЛЭЙ ОЙЕ ТЭМДЭГЛЭНЭ

ВОЛЬСК. (Саратовска область). 200 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байhан Вольск хотые цемент үйлэдбэрилэгшэдэй хото гээд нэрлэдэг юм. Жэл бүри эндэхи предприятинууд 3,5 миллион тонно эрхим шанарай барилгын материал шэнэ барилганuудта элтгээдэг. ДнепроГЭС, Магнитка, Кузбасс, Москвагай метро, hүүлэй жэлэй асари ехэ барилганууд болохо Тольяттидэхи ба Кама дээрэхи автомобилиин заводууд, Сибириин гидроэлектростанцинууд болон мелиоративна барилгануудые бодхоолгодо вольско цемент хэрэглэгдэhэн байха.

Энэ хото революционно, дайшалхы ёho заншалнуудаараа алдаршанхай юм. 1918 оной апрель hарада эндэ Волго дээрэхи анха түрүүшын сэрэгэй улаан флотили байгуулагдаhан байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хотын хэдэн мянган хүн зон Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалаа hэн. Тэдэнэй 50 хүндэнь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоhон. Энэ нютагта түрэhэн Виктор Талалихин ба Василий Клочковой гаргаhан баатаршалганууд тухай бүхы совет хүнүүд мэдэхэ.

Хотын хүн зон XVIII зуун жэлэй эсэсэй ба XIX зуун жэлэй эхинэй архитектурын памятнигуудта гамтайгаар хандадаг. Эндэхи драмын театр, зурагай галерей мэдээжэ болонхой. Ород, совет болон Баруун Европын элитэ уран зураашадай бүтээлнүүд эндэ олоор суглуулагданхай.

АРМЕНИИН ССР. «Электрон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ «Наири» түхэлэй ЭВМ ба ЕС-1045 түхэлэй тоолон тодорхойлдог электронно машинанууд бүтээн гаргагдахаар бэлдэгдэжэ байнхай. Тиихын тула заводой цехүүд шэнэлэн hэльбэгдэhэн, шэнэ оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоhон юм. Эдэ үдэрнүүдтэ предприятиин коллектив дээшэлүүлэгдэhэн даабари баталан абажа, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ эхилээ. Арбадахи табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэhэн энэ коллектив шэнэ, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эршэмтэйгээр хүдэлхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ түхэлэй электронно машинанууд туршагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АДУУНДА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Буряад хүн гээшэмнай хэр угhаа нааша адуун hүрэгөө үсхэбэрилжэ, ажалаашье хэжэ, амаашье тоhоджо, араяашье дулаалжа, аяндаашье мордожо байhан гэжэ бултанда мэдээжэ юм ааб даа. Моригүй байбал, мүхар үлэхэш гэжэ хэлсэдэг бэлэй. Үнэхөөрөөшье тиимэ hэн. Урдын буряадууд бүхы ажалаа мориёроол хэдэг, хаана холо ошохо гээ hаа, мориёо эмээллэжэ, мордодог байгаа ха юм. Хүнэй хани үнэхөөр хүлэг байhан гээшэ. Хүлэг мориёо магтажа дууладаг, урилдаанда түрүүлхэдэнь солыень дуудадаг hэн ааб даа.

Мүнөө сагта ехэнхи ажалаа оньhон техникын, машина болон тракторай хүсөөр хэдэг болоошье hаамнай, хүдөө холын зарим нютагуудай малшад ажалдаа мори унаагаа хэрэглэhээр. Жэшээнь, манай Аха нютагай малшад моригүй hаа, хада уулануудай хормойгоор, ой тайга соогуур малаа нажа адуулхаб? Мүн адуун hүрэг үсхэбэрилхэдэ, ажахыда хэды ехэ олзо оруулна гээшэб? Адуунай мяханай өөрынь үнэ сэн бүхы түрэлэй малай мяханhаа эгээл хямдань юм. Тэрэ жэлэй ехэнхи сагта хээрэ бэлшээридэ ябажа гарана. Тиимэhээ үхэр хониндо орходоо, адууида үбhэ тэжээлшье бага хэрэгтэй, дулаан байраашьегүй үбэлжэжэ гарадаг. Энэл ушарhаа адуун hүрэгые олоор үсхэбэрилхэдэ ажахынуудта ашаг олзо ехэтэй байнгүй яахаб.

Би бүри зааханhаа мориндо дуратай hэм. Солгёон дошхон залуу моридые ургадан барижа, тоогүй олые hургаашьеб, урилдаанай хурдан моридые унажа гүйлгөөшьеб. Гурбан жэлэй саада тээ колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй адуушан боло гэхэдэнь, арсаагүй hэм. Адуун hүрэгые манаха гээшэ тон хүндэ хүшэр ажал гэжэ мэдэхэ байгааб. Тиигэбэшье зүбшөөлөө үгөө бэлэйб.

Адуушан үбэл, зуниие илгангүй, хүйтэн халуун гэнгүй адуугаа дахажа хээрэ ябана. Зундаа шэмэтэйхэн тунга ногоотой, үбэлдөө саhагүй, хагда элбэгтэй бэлшээри бэдэржэ, адуугаа залахаш, хүхэ зэнхэгэр тэнгэриин одо, мүшэд доро хоножо, унжэжэ ябахаш. Тиигэжэ адуунай ашаг шэмые дээшэлүүлээгүйдэ аргагүй юм. Гадна шоно, нохойшье манай нютагта элбэг даа, hүрэгөө аминдань орхёод ябахын аргагүй.

Түрүүшынгээ жэл адуугаа hайнаар манахынгаа хажуугаар, hүрэгыень олошоруулха талаар ажал хэхэ гэжэ шиидээ бэлэйб. Манай колхозой азарганууд гуша гаран жэлдэ hэлгэгдэнэгүй гэжэ дуулаhан ябааб. Эгээн түрүүн наhатай болоhон азарганuудаа hэлгэхэ мүр бэдэрээ hэм. Ушар юуб гэхэдэ, hайн азаргатай адуун сула hайн бэетэй, олон унага үгэдэг. Харин үтэлжэ, хүсэ тамираа буураhан азарганuудhаа hула бэетэй унагад түрэдэг. Тэдэнэй тэнхэхэнь тэнхэжэ, үхэхэнь үхэдэг юм. Гадна hайн азарга адуушанай түрүүшын туhалагша гээшэ. Тэрэ hүрэгөө хада уула болон ой тайга соогуур дахуулжа ябахадаа, ан арьяатанhаа аршалжа, хамгаалжа гарадаг.

Эгээн түрүүн Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозhоо гурбан залуу азарга асаржа, адуундаа табибаб. Удаань манай хүршэ «Коммунизм» колхозой hүрэгhөө Владимирска тяжеловоз үүлтэрэй азаргын эрэ унагадые азарга болгохо зорилготойгоор адуундаа ниилүүлээ hэм. Мүн үнгэрhэн зун «Улаан Аха» колхозой адуунhаа нэгэ залуу азарга асарааб.

Залуу азарганuудые адуундаа табиhаар, ойрын саг болзорто олон унагадые абахаб гэжэ найдахань бэрхэтэй ааб даа. Хоёр-гурбан жэлэйл үнгэрхэдэ, ямар азарга болохо байhаниинь элирдэг. Түнхэнhөө асарhан түрүүшынгээ азарганuудhаа нёдондо олон унага абахаб гэжэ найдаhан байгааб. Теэд үнгэрhэн жэлэй үбэл район доторнай хаа хаанагүй саhан ехээр орожо, хам хүрөөд, адуун hүрэгтэшье хүшэр болоо hэн. Хооhодоhон олохон гүүнүүднай унага хаяhан байна.

Иимэ муухай сагай болоходо, бидэ адуушад хүл дээрээ ябаhануудаа гарза хоролтодо ехээр оруулхагүйн тула бараг бэлшээридэ туужа, ехээр муудаhан хори гаран унага, даагадаа үбэлжөөндөө асаржа, манда хү[illegible] тэhэн багахан үбhэ, об[illegible] соор тэжээгээбди. Эгээл [illegible] хатуу шэрүүн үбэлжэлг[illegible] үедэ адуундашье hаа, хуба[illegible] рита тэжээл хэрэгтэй [illegible] байна гэжэ ойлгожо [illegible] бди.

Минии hанахада, [illegible] зохид газарта адуушад[illegible] өөhэдтэнь сабшалан таhа[illegible] жа үгөө hаань, бидэнэ[illegible] адуундаа хүрэхэ үбhэ бэл[illegible] хэхэ байгаа хабди. Өөhэд[illegible] үбhэндөө эзэншье бай[illegible] hэмди. Теэд манай колх[illegible] до жэл бүхэндэ адуунда[illegible] жэ үбhэ тэжээл саарhан д[illegible] рэ хубаарилагдаад, адууна[illegible] мнай аманда ородоггүй.

Багаханшье hаа, адууна[illegible] хубаарита тэжээл тух[illegible] юундэ иигэжэ тогтожо [illegible] лэбэбиб гэхэдэ, муудаh[illegible] унагад, даагад болон [illegible] нүүдээ үбhөөр тордихо[illegible] гадна, үбэлдөө муудаhан [illegible] луу гүүнүүдые хабар тэж[illegible] hалгаажа, эдеэлүүлхэ хэр[illegible] тэй. Тиигэбэл тэдэ уна[illegible] хаядаггүй, тэнхээгээ алдал[illegible] гүй юм. Мүн эртэ хабара[illegible] азарганuудаа hалгаажа, эде[illegible] лүүлхэ гээшэ тон шуха[illegible] Гүүнүүдэй ороондо ор[illegible] үеэр тэдэ хүсэ тэнхээ о[illegible] hон байха ёhотой юм шу[illegible]

Хүшэр үбэлжэлгын h[illegible] лээр адуун hүрэгөө арай [illegible] май ондо оруулаад, үнгэрh[illegible] зун Даша-Нима гэжэ хүб[illegible] тээ Хүхэ-Голой үргэн [illegible] люун бэлшээридэ таргал[illegible] жа гараал. Олонхи гүү[illegible] азаргадашье ороо. Мү[illegible] Владимир Хандуевич [illegible] шиханов гэжэ нүхэртэе[illegible] ра-Толгой гэжэ газар[illegible] адуутаяа үбэлжэжэ бай[illegible] бди. Саhан нёдондонойх[illegible] орходоо бага оронхой. [illegible] тэжээл тэрэл хэбээрэ [illegible] даа.

Һүрэгтэмнай барандаа [illegible] толгой адуун бии. Уял[illegible] ёhоор 100 гүүн бүри[illegible] 75 унага абаха байха[illegible] Ингээд лэ саhа уhанай [illegible] ороогүй hаа, амгалан ма[illegible] үбэлжэжэ, абаhан уял[illegible] үлүүлэн дүүргэхэ бэзэбди [illegible] жэ батаар найданаб. [illegible] ажални КПСС-эй XX[illegible] съездэ минии, юрын [illegible] мунистын бэлэг болохо.

В. ВАЛДАНОВ,
Ахын районой «50 лет Октября» колхозой ахалагша адуушан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. [illegible] Валданов.

В. ТУЛАЕВАЙ фото.

„Агитаторай блокнодой" шэнэ номер

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таhагай «Агитаторай блокнодой» 1981 оной нэгэдэхи номер хэблэлhээ гараба.

Буряад ороной ажалшад бүхы совет арадтаяа нэгэн адляар арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ажалай жагсаалда гараад байхадаа: «Амар сайн, түсэбтэ табан жэл!» — гэhэн амаршалгаяа мүнөөдэр хаа хаанагүй сууряатуулна. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сесси республикымнай 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэб болоод Гүрэнэй бюджет баталан абаба. Манай хото, хүдөөгэй ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахые эрмэлзээд, экономико болон соёл болбосоролоо али бүхы аргаар хүгжөөхын, арадай ажабайдалые саашадань hайжаруулхын түлөө дэлгэрhэн тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсобо. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» гэhэн гаршаг доро «Буряад орон—81: үргэн арга боломжонууд» гэhэн согсолбори тус номерые нээбэ. «Индустриин бата алхам», «Хүдөө нютагай хүгжэлтэ», «Шэнэ барилганууд», «Байгаали хамгаалга», «Арадай аша туhада» гэhэн бүлэгүүдhээ дурсагдаhан согсолбори бүридэнхэй. Эндэ оруулагдаhан тоо, баримтануудые агитатор, политинформаторнууд хүдэлмэридөө хэрэглэхэ аргатай гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай проектые тайлбарилhан удхатай «Сибириин агрокомплекснууд» гэhэн статья үгтэнхэй. «Мүнөөнэй ба ерээдүйн туйлалтанууд» гэhэн гаршаг доро толилогдоhон, манай республикын холбоо холбооной арга хэрэгсэлнүүдэй хүгжэлтэ, экономико ба соёл болбосоролой дэбжэлтэдэ хэлхеэ холбооной дүүргэдэг үүргэ тушаа хөөрэhэн корреспонденциие амаи үгын агитациин эдэбхитэд hонирхон уншаха. «Уран зохёолшо ба үе саг» гэhэн темэдэ «Уран бүтээлшэд ажалай жагсаалда» гэhэн суглуулбари зорюулагдаба. Политинформатор, уласхоорондын байдал тайлбарилагша лекторнуудтэ туhаламжа болохо элидхэлнүүдэй тематика, Латинн Америкэдэ сүлөөрэлгын тэмсэлэй дахинаа дэлгэржэ байhан тушаа материал, мүн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида зорюулагдаhан хуудаhан эндэ толилогдобо.

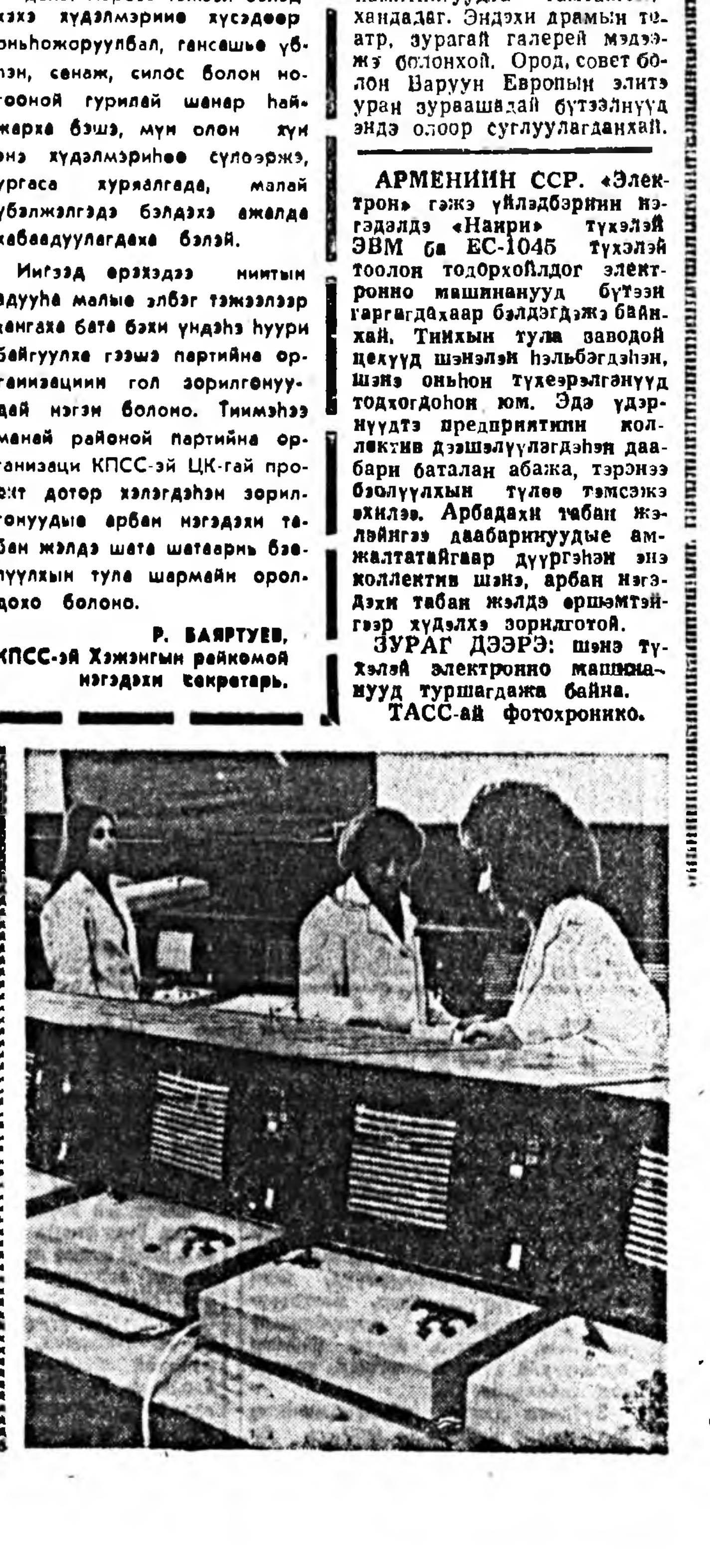

ҺАЙН ҮРЭҺЭН БЭЛЭН

Байгша ондо баян ургаса абахын түлөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад болон механизаторнууд бүри намар байхаhаа хойшо оролдожо ябана. Нэн түрүүн hайн шанартай үрэhэ хүрэнгэ бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Тиигэжэ 5460 центнер шэниисын үрэhэ тарилгын 1-дэхи, 2-дохи класай шанарта хүргэгдөө. Тэрэнэй 3800 центнерынь «Комета», 760 центнерынь «Скала», 900 центнерынь «Бирюсинка» сортнууд юм. Мүн 800 центнер ешмээнэй, 800 центнер горохой, 3490 центнер обёосой, 23 центнер рапс ногооной үрэhэ сэбэрлэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө.

Бүхы үрэhэниинь тоог дээрэхи складуудта хадагалагдадаг юм. Эндэ тоогые даагша А. З. Ошоровой үүргэ ехэ. Склад соонь ороохо [illegible] ряан сорт сортоороо ами[illegible] лагданхай, тусхай даж[illegible] тэрэнэй шэгнүүр, шанар[illegible] наринаар бэшэгдэнхэй.

Энэ жэлэй эрхэ байда[illegible] харалсажа, тус колхоз ре[illegible] публикынгаа бусад ажах[illegible] нуудта 2000 центнер шэни[illegible] сын сортовой үрэhэ худалд[illegible]

И. ФЕДОРОВ,
Түнхэнэй район.

МАНАЙ районой ажалшад угаа ехэ эдэбхитэйгээр «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономическа ба социальна хүгжэлтын гол зүглэлнүүд» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэжэ байна.

Үнгэрhэн үедэ районой хүдэлмэрилэгшэд, хүн зоной hүүлшын табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ талаар ехэ ажал ябуулаа. Арраггүй ехээр үйлэдбэрилэгдэг болоо гэшэ.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ районой ажахынуудай эмхи зургаануудта hомологдоhон 90 гаран миллион түхэриг сүм ашаглагдажа, тэрэнэй 29 миллион түхэриг гэхэ гү, али 30 процентнь гэр байрын, соёлой ба ажахын хэрэгсэлэй барилганууд гаргашалагдаа. 87360 дүрбэлжэн метр талмайтай байра, 865 hууритай хүүгэдэй ясли-сад, 210 оронтой больницанууд, 36 хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлхэ магазинууд

Соведүүдэй хүдэлмэри

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЭХИНДЭ

бадаhан табан жэлдэ нютагай промышленностиин гол фондынууд 53 миллион түхэригээр ургаа. Томо томо барилганууд үйлдэн болоо. Жэшээлхэдэ, асбоцементэ хоолойнуудые үйлэдбэрилгэ заводто хабтагар шифер үйлэдбэрилдэг цех ашаглагдаба. Эдэ жэлнүүдтэ промышленна предприятинуудта гаргаhан hэльбэн шэнэлэлгын ашаар 6 гаран миллион түхэриг [illegible]. 84 километр зайда электро-дамжуулгын ехэ вольтын утаhан татагдажа, 54 подстанци хабсаргагдаа. Эрхүү Улаан-Үдэ шоhрой дундахи замай 40 километр зайда автомобилиин харгы ашаглагдаа. [illegible] Автомобилиин транспортын саашадаа хүгжэжэ, ашаанай машинанууд улам олошоро, бусадшье хэрэгсэлэй шэнэ техникэ ерээ. [illegible] промышленна продукцин хэмжээн 37,2 процент дээшэлбэ. [illegible] 73 миллион түхэригэй продукци ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаа.

Промышленна предприятинуудай олохон коллективууд табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэб. Эдэнэй тоодо Тимлюйн цементэ комбинат, [illegible] Кабанскын [illegible], типографи болон бусад оролсоно. [illegible] коллективууд шэнэ жэлэй урдахаа табан жэлэй түсэбые дүүргэhэн [illegible] hэн.

Хүн зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгээр табан жэлэй түсэб 103,1 процент дүүргэгдээ. Оймороной мебельнэ фабрика, [illegible] 1975 оной жэшээхэдэ, hү-

болон бусад барилганууд ашаглалгада үгтөө.

Сэлэнгын 8-дахи СМУ-гай, «Бурятсельхозмонтаж» комбинадай Кабанскын ПМК-гай барилгашад табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэв.

Арбадахи табан жэлэй туршада соёл болбосоролой, ардай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ горитой юумэн хэгдээ. Мүн баhа элүүрые хамгаалгын, худалдаа наймаанай, ажалшадай ажаhуудалай хэрэгсэлэй [illegible] талаар баhал амжалтанууд туйлагдаа.

Арбадахи табан жэлэй үедэ районой хүдөө ажахыда 20 гаран миллион түхэриг hомологдобо. Корсаковай, Выковэй [illegible] комплексууд ашаглалгада үгтэжэ, Твороговой шубуунай фабрика [illegible]. Кабанскын шубуунай фабрикын, загаhа оридаг колхозуудай, «Шергинский» ба Оймороной совхозуудай [illegible] үйлэдбэриин үндэhэ hуури бата бэхи болоо.

Ажахынууд шэнэ техникээр, [illegible] тухеэрэлгэнүүдээр хангагдаба. [illegible] Арбадахи табан жэлэй [illegible] табан жэлэйхитэй [illegible] 4 процент, сенаж — 3 дахин, витаминтай гурил — 1,5 дахин ургаа. Энэ үе соо мяхан үйлэдбэрилгэ 14 процент гү, али 1100 тонноор ехэ болоо, hүн — 17 процент гэхэ гү, али 2180 тонноор ехэ болоо.

Гүрэндэ оронhоо худалдагдаhан табан жэлэй түсэб мүн лэ дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта мяха, hү гүрэндэ худалдалгаар табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Арбадахи табан жэлэй [illegible] мал ажалай продукци худалдалгаар дүнгүүд hайнаар hаа,

1979—1980 онуудта түсэб дүүргэгдээгүй. hүүлшын эдэ жэлнүүдтэ байгаалиин уларил тон хүндэ хүшэр эрхэ байдал тохёолдуулжа, ган гасуур ехэ hаалта ушаруулаа. Тиигэбэшье энэ хүндэ эрхэ байдалда хэмжээ ябуулгануудые саг соонь абажа, арга шадалаараа оролдоhон байнабди. Оньhожоруулагдаhан звенонуудай саг үргэлжэ ажал ябуулжа байhан сабшалангай газарhаа үбhэн лhала абтаа. 1980 ондо районоймнай ажахынууд бүхэн уhалууриин газарhаа 15-hаа 50 центнер хүрэтэр үбhэ хурнагаа. Энэл ондо морин косилкатай звенонууд, гар хажуурщад ехэ үбhэ сомоhон байха.

Ниитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ колхов, совхозуудта районой промышленна предприятинууд ба эмхи вургаанууд горитой туhаламжа үзүүлээ. Хамта дээрээ 2 мянган тонно үбhэ, 1,5 мянган тонно сенаж тэдэнэр бэлэдхэжэ тушаагаа. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар 1980 ондо урда жэлэйхиhээ ехэ үбhэн, силос, витаминтай гурил бэлэдхэгдээ.

Гэбэшье промышленностиин, транспортын, барилгын талаар ушарпан бэрхэшээлнүүд үсөөн бэшэ. Байгалай Модоной бааза, Клюевскэ леспромхоз табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэжэ шадаагүй. Барилгын эмхинүүдэй ажал хэрэгтэ дутуу дунданууд ушарhаар. Илангаяа барилгын шанар муу, дүүргэгдээгүй барилганууд олон зандаа.

Мүнөө ниитын малай үбэлжэлгэдэ онсо анхаралай хандуулагдажа байhаниинь ойлгосотой. Манай малшад энэ харюусалгатай кампаниие эмхитэйгээр, адууhа малаа гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын тула бүхы шадалаараа оролдоно. Малай фермэнүүдтэ тэжээлынь буйлуулагдана, модоной мүшэр, ожорhон гэхэ мэтэ нэмэлтэ тэжээл хэрэглэгдэнэ.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл эртээнhээ ябуулнабди. Техникэ заhабарилга, тошо халяалга, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые таряалан дээрэ гаргалгада мүн лэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Ардай депутадуудай районно, сельскэ, поселково ба городской Соведүүдэй гүйсэдкомууд партиина органуудай хүтэлбэри доро ехэ ажал ябуулна. Бүхы hайшаалтай хэрэгүүднай нютагай Соведүүдэй депутадуудай халуун хабаадалгатайгаар, тэдэнэй эрмэлзэл түгэс ажал ябуулгаар хүсэлдүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ манай малшад, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, районой бүхы ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула шармайн оролдоно, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

А. ДАНЬКО,
ардай депутадуудай Кабанскын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

СОЦИАЛИС ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ БЭЕЛЭЛ

ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮГЖЭЛТЫН ЭЭЛЖЭЭТЭ ШАТА

СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо, СЭВ-эй Комитедэй түсэблэлгын ажал ябуулгын талаар бюрогой түрүүлэгшэ Николай ИНОЗЕМЦЕВЭЙ АПН-эй корреспондент Юрий СИНЯКОВТО үгэhэн интервью.

— Танай hанамжын ёhoop, энэ шэнэ табан жэлдэ социалис оронуудай эрхилхэ хамтааран түсэблэлгын ажал ябуулга ямар шэнжэтэй байха хаб?

— 1981—1985 онуудта СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай түсэбүүдые зохилдуулан таарууулха ябадал мүнөө үеын экономическа байдалтай холбоотой хэдэ хэдэн онсо илгаатай байха. Социалис хани нэгэдэлэй бии байгаа бүхы юумые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ тушаа анхарха гээшэ илангаяа шухала байна. Нэн түрүүн түүхэй эдэй болон энергетикын арга нөөсэнүүд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Фонд, материал ба элшэ хүсэ гаргашалжа байгаад, продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохо гэhэн зорилго табигдана.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Дээдэ тушаалтадhаа бүридэhэн партийно-правительственна делегацинуудай хэдэг уулзалганууд ба хэлсээнүүд түсэбүүдые зохилдуулан таарууулха хүдэлмэридэ шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг байна. Энэ мүнөөнэй табан жэл хадаа удха шанараараа харилсаа холбоонoймнай шэнэ шата болохо ёhотой, мүн аха дүү гүрэнүүдэй экономическа политикын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ социалис харилсаа холбоон эли бодо хубитаяа оруулха үүргэтэй гэжэ эдэ уулзалганууд дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ hэн.

1981—1985 онуудта бэелүүлэгдэхэ СЭВ-тэ хабаадагшадай түсэбүүдые зохилдуулан таарууулха хэрэг харилсаа холбооной тусхай шэглэлтэй удаан болзорой программануудые, мүн үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, хамжаалха ябадал хүгжөөлгын хоёр талын программануудые (генеральна схемэнүүдые) зохёон табилгатай болон бэелүүлгэтэй нэгэн доро хэгдэhэн байна. Хэнэйшье мэдэhээр, эдэ программанууд hалбаринууд хоорондын гол комплекснуудай талаар социалис оронуудай өөhэд хоорондоо харилсалгын удаан болзорой стратеги тодорхойлоо hэн. Эдэ гол комплекснуудта түлишын-энергетическэ, минерально-түүхэй эдэй, машина бүтээлгын, эдеэ хоолой, транспортын, тэрэшэлэн үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын hалбаринууд гэхэ мэтэ оролсоно.

— Улаан болзорой программанууд тодорхой хэлсээнүүд болгожо бэелдэг гээшэ ааб даа. Энэ талаар юун хэгдэжэ байна гээшэб гэжэ хөөрэжэ үгыт?

— Социалис хани нэгэдэлэй гүрэнүүдэй түсэблэлгын албан зургаанууд хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалан зохёогоо, тэдэнэй олонхинь тус тус хэлсээнүүдые баталалгаар дүүрээ. Жэшээнь, СССР-эй газар дээрэ Хмельницкэ атомна электростанциин барилгада харилсаха тухай Венгриин, Польшын, СССР-эй болон Чехословакиин хоорондо олон талын ба хоёр талын генеральна хэлсээнүүд, мүн 750 киловатт хүсэтэй Хмельницкэ АЭС — Жешув (ПНР) гэжэ электрын элшэ хүсэ дамжуулгын лини татаха тухай Венгриин, ГДР-эй, Польшын, СССР-эй ба Чехословакиин хоорондо хэлсээн баталагдаhан. Хмельницкэ АЭС-эй түрүүшын блогой ашаглалгада үгтэhэнэй ба электрын элшэ хүсэ дамжуулха тус тус линиин баригдаhанай hүүлээр Советскэ Союз 1984 ондо аха дүү оронуудта электрын элшэ хүсэ нэмээжэ дамжуулха байна. СССР-эй техническэ туhаламжын ашаар нэгэн доро СЭВ-эй гэшүүд болохо Европын оронуудта болон Кубада ниитэ 30 миллион киловаттhаа үлүү хүсэтэй атомна электростанцинууд бодхоогдохо юм.

1981—1985 онуудта зарим ушарта 1990 он хүрэтэр үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, хамжаа томодхохо тушаа хоёр талын ба олон талын хэдэ хэдэн хэлсээнүүд зохёогдонхой. Тусхайлан хэлэбэл, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгохо, хамжаа томодхохо тушаа, мүн 1981—1990 онуудта АЭС-тэ хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые өөhэд хоорондоо халан абалсаха тушаа СЭВ-эй түүхэдэ эгээл ехэ хэлсээндэ Болгари, Венгри, Куба, Польшо, Румыни, СССР ба Чехословаки, тэрэшэлэн Югослави гараа табиhан байна. Бодото дээрээ болоо hаа, энэ хадаа удаан болзор соо социалис оронуудта атомна электростанцинуудые бариха хамтын программа мүн болоно. Тэрээнhээ гадна машина бүтээлгэдэ, хүдөө ажахыда, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностьда үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, хамжуулан томодхохо тушаа хэдэ хэдэн хэлсээнүүд бэлдэгдэнхэй.

— Социалис хани нэгэдэлэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ гадаадын худалдаа наймаанай холбоо барисаан ходоодоо ехэ бодо үүргэ дүүргэдэг байгаа. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай зүбшэгдэмэл түсэбүүд дотор энэ холбоо барисаанда ямар hуури олгогдоно гээшэб?

— Шэнэ табан жэлдэ СССР-эй болон СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронуудай хоорондохи гадаадын худалдаа наймаанай хэмжээн 40 шахуу процентээр дээшэлжэ, тухайлхада, 260 миллиард түхэриг болохо ёhотой. Нефть абалгын эрхэ байдалай ороо хүндэ болоошье hаань, Советскэ Союз 1980 ондо аха дүү оронуудта хэды шэнээн нефть эльгээдэг hэм, тэды шэнээниие ябуулдаг зандаа байха. Тиимэ болохолоороо, табан жэлэй турша соо социалис хани нэгэдэлэй гүрэнүүд 400 миллион тонно шахуу нефть абаха байна.

СССР мүн лэ ехэ хэмжээнэй байгаалиин газ, түмэрэй руда, хара болон үнгэтэ металлнуудай прокат, хюрөөдэмэл модо, хлопок, химиин продукци ба бусад эд хэрэгсэлнүүдые эльгээжэ байха болоно. Тиихэ зуураа, дэлхэйн сэнгүүдhээ доогуур сэнгээр эдэ эд хэрэгсэлнүүдые ябуулдаг байхабди гэжэ хараада абаха хэрэгтэй.

Мүнөө машинануудые худалдаха тухай хөөрэлдэебди. Уридшалан тооложо үзэhэнэй ёhoop, аха дүү оронууд СССР-hээ 35 миллиард түхэригэй машина болон түхеэрэлгэнүүдые абаха байна. Энэнь үнгэрэгшэ табан жэлэйхидэ орходоо 40 процентээр ехэ болоно. Өөрынгөө ээлжээндэ Советскэ Союз СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронуудhаа 60 миллиард үлүүтэй түхэригэй өөртөө хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые абаха юм. Аха дүү гүрэнүүдhээ абаhан машинанууд үйлэдбэриин гол фондынуудые шэнэлхэдэ, мүн СССР-эй промышленностиин гол hалбаринууд болохо химическэ, нефтехимическэ, металлургиин, машина бүтээлгын зарим зүйлнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэдэ туhа нэмэри болохо жэшээтэй. СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронуудhаа СССР өөhэд хоорондын хэлсээнэй ёhoop мебель, трикотаж, оёмол зүйлнүүдые, үргэн хэрэглэмжын ондоошье эд хэрэгсэлнүүдые абаха байна. Энэ табан жэлэй турша соо манай орон 40 миллиард гаран түхэригэй иимэ эд хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха юм.

— 1976—1980 онуудта бэелүүлэгдэhэн олон талын харилсаа холбооной хэмжээ ябуулгануудай зүбшэгдэмэл түсэбые hэрэ үедэ «харилсаа холбооной табан жэл» гэжэ нэрлээ бэлэй. Шэнэ табан жэлэй түсэб баhал иимэрхүү байха ха гү?

— 1981—1985 онуудта бэелүүлэгдэхэ зүбшэгдэмэл түсэбэй проект бэлдэхэ гурим ба болзорнуудые Соведэй Секретариадтай хамта СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай түсэблэлгын зургаануудай түлөөлэгшэд хараалhан байгаа. Тэрээндэ, тэрэ проектдэ, олон талын харилсаа холбооной шухалын шухала хэмжээ ябуулганууд оруулагдаа hэн. Эдэ хэмжээ ябуулгануудынь нэн түрүүн тусхай зорилготой удаан болзорой программануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй холбоотой юм. Түсэбүүдые энэ удаа зохилдуулан таарууулгын онсо шэнжые хараадуулан, СЭВ-эй стандартнуудта, Улас хоорондын инвестиционно банкын үгэhэн зээли мүнгэндэ, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болголгодо ба хамжуулан томодхолгодо, гурбадахи оронуудта хабаатай хамтын хэмжээ ябуулгануудта зорюулагдаhан нэмэлтэ бүлэгүүд эдэ түсэбүүд соо оруулагдаба.

Кубада, Монголдо ба Вьетнамай Социалис Республикада ашаг үрэтэй туhаламжа үзүүлхэ тушаа СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй эрхилхэ хамтын ябуулгануудта энэ түсэб дотор онсо hуури олгогдоно. Хэнэйшье мэдэhээр, зарим оронуудай экономическа хүгжэлтын хэмжээе тэгшэдхэхэ тухай Комплексно программын гол дүримүүд эгээл эдэ гурбан гүрэнүүдтэ сэхэ хабаатай гээшэ.

Эгээ hүүлдэнь юун тухай хэлэлтэйб гэхэдэ, ээлжээтэ «харилсаа холбооной табан жэлэй түсэб» зохёон табиха үедэ капитальна hомололгын талаар хэгдэхэ зохилдуулан таарууулгын ажал ябуулгада горитой удха шанар олгогдоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хоорондохи харилсаануудай холбоо барисаае дам саашадань хүгжөөхэ, социалис үргэдхэмэл хүгжэлтэдэ үйлэдбэриие бүри интернациональна удха шэнжэтэй болгохо хэрэгтэ мүн лэ hайнаар нүлөөлхэ байна бшуу

(АПН).

СЕПГ-гэй X СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

БЕРЛИН. ГДР-эй судна бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд ажалай эрхим бэлэгүүдээр СЕПГ-гэй X съездые угтажа байна. Үнгэрhэн табан жэлэй (1976 — 1980 онууд) түсэбүүдые тэдэнэр бүхы үрэ дүнгүүдээрнь үлүүлэн дүүргэhэн габьяатай. Энэ хугасаа соо бүтээн гаргадаг продукциинь хэмжээн 83 процент дээшэлээ. Дүн хамта 2 миллион тонно ашаа нэгэ доро шэрэхэ арга боломжотой 300 гаран онгосо уhанда табигдаа. Тэдэнэйнь хахадhаань олонхинь СССР-эй захилаар бүтээгдээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнэй тоодо «Меркур» тухэлэй контейнер зөөдэг онгосонууд, «Атлантик» тухэлэй хүсэтэ траулернууд, загаhашадта шухала хэрэгтэй тамардаг рефрижераторна баазанууд, гол мүрэн дээгүүр хүн зониие шэрэхэ теплоходууд ороно.

Энэ hалбариин хүгжэлтэдэ Советскэ Союзтай тогтоогдоhон харилсаа холбоон тон ехэ үүргэ дүүргээ. Хоёр ороной мэргэжэлтэд имагтал онгосонуудай юрэнхы түхэл янзые бэшэ, мүн тэдэнэй дээрэ тодхогдохо бүхы оньhон түхеэрэлгэнүүдэй проектые суг хамта зохёодог.

ХҮСЭТЭ КОМПЛЕКС БОДХООГДОНО

ХАНОЙ. Тэйнинь (Урда Вьетнам) провинцидахи Сайгон мүрэн дээрэ «Заутиенг» гэжэ гидротехническэ комплекс эршэтэй түргэн баригдажа байна. «Километр утатай плотина бодхооhоной ашаар 27 мянган гектар дүрбэлжэн метр талмайтай водохранилищи тогтоогдохо юм. Тэрээн соонь дүн хамта 1,5 миллиард кубометр уhан багтан ороно байна. Барилгын дүүрэхэдэ, саахарай тростник ба арахис ургуулдаг шэглэлтэй томо район байгуулагдаха хараатай. Мүнөө үень 172 мянган гектар дээрэ барайгар таригдахаар түсэблэгдэнэ. Комплексын барилгашад үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэбые саг болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргэhэн байха юм.

Вьетнамай Коммунис партиин байгуулагдаhаар 51 жэлэй ой энэ оной февраль соо гүйсэхэнь. Тэрэнэй хүндэлэлдэ орон дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөө тус комплексын барилгашад үүсхэhэн габьяатай.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУБИТА

БЕЛГРАД. Югославиин хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ Нови Сад хотын ургамал ба овощой институдай эрдэмтэд горитой хубитаяа оруулжа байдаг юм. Эдэ үдэрнүүдтэ институдай байгуулагдаhаар эгсэ 40 жэл гүйсэбэ. Даннай hүүлэй жэлнүүдтэ институдай эрдэмтэд ороо hото болон овощой ургамалнуудай зуу гаран шэнэ сорт зохеоhон байна. Тус институт хүдөө ажахын хүгжэлтын асуудалнуудые шэнжэлдэг социалис оронуудай научна түүүдтэй, тэрэ тоодо ВАСХНИЛ-тай нягта холбоо барисаа байгуулhанхай юм.

ЭРШЭ ТҮГЭС ХҮГЖЭЛТЭ

ПРАГА. Чехословакиин автомобиль бүтээдэг промышленность үнгэрhэн табан жэлэй туршада үйлэдбэриингөө хэмжээе 30 гаран процентээр дээшэлүүлээ. Табан жэл соо ороной автозаводуудта 881 мянган хүнгэн, 204 мянган ашаанай машина, 14 мянган автобус, 622 мянган мотоцикл хабсаргагдан гарапан байна.

Шэнэ табан жэлэй туршада автомашина бүтээлгын хэмжээн орон дотор эршэмтэйгээр ургажа үргэлжэлхөөр хараалагдана. Тиихэдэ ашаанай машинануудые үйлэдбэрилгэ нэгэ хахад дахинаар дээшэлхэ юм.

ПРОДУКЦИИН ШАНАР ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

БУДАПЕШТ. Венгриин промышленна предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрhэн продукциин эрхим шанарай түлөө хүдэлөөн hайн үрэ дүнгүүдые асараа. Имагтал үнгэрhэн жэлэй туршада 200 гаран зүйлдэ Шанарай тэмдэг олгогдоо hэн. Тэдэнэй тоодо Майн Нэгэнэй нэрэмжэтэ оёдолой фабрикын үйлэдбэрилhэн эрэ ба эхэнэр хүнэй үмдэхэ пальто, костюмууд, «Видеотон» заводой бүтээн гаргаhан телевизор болон радиоприёмнигууд, эдеэ хоолой ба химическэ промышленностиин зарим продукци ороно.

hүүлэй жэлнүүдтэ Шанарай тэмдэгтэ хүртэхын түлөө конкурсдо дэбжүүлэгдэhэн эд бараанда, промышленна продукцида ехэ эрилтэ табигдадаг болонхой. Эндэ имагтал продукциин өөрын шанар хараада абтадаг бэшэ, мүн тэрэнэй гадаа түхэл, хэр зэргээр багсалагдаhаниинь, шэмэглэгдэhэниинь онсо удхатай байдаг.

Республикын оёдолой промышленностиин эгээн томо предприятинуудай нэгэн болохо Майн Нэгэнэй нэрэмжэтэ фабрикын үйлэдбэрилhэн хубсаhан табадахи жэлээ хүндэтэ Шанарай тэмдэгтэ хүртэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Иимэ шанарай түлөө хүдэлөөнэй үргэдэhэнэй ашаар түрүү предприятинуудай продукци гансашье орон доторо бэшэ, мүн хилын саанашье үндэрөөр сэгнэгдэдэг, хэрэглэгдэдэг болоожо байна.

(ТАСС).

ХҮРШЭНЭРЭЙ hОНИН

БАЙГААЛИ БА ЭЭМ

Оршон тойронхи байгаали ба хүн зоной элүүр энхые хамгаалха оньhон түхеэрэлгэ зохёохо талаар хүдэлмэри Ангарск хотодо эхилбэ. Тэрэ хэдээ богонёор «Ангарск» гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Тэрэнэй үндэhээр оршон тойронхи байгаалиин хүнэй бэедэ ба предприятиин эрхэ байдалда ямараар нүлөөлдэгые шалгаха шэнжэлгын комплекс болохо байна.

БҮХЫ НАhААРАА

Эрхүүдэхи hагшанарай байшангай дэргэдэхи педагогическа ажалай ветерануудай клубта наhажаал нэгэ эхэнэр хүдэл [illegible] юм. Хүнгэн, [illegible] Екатерина Григорьевна Сай-Мойсеева аяар ерээд наhа хүрөө гэжэ этигэхээршье бэшэ.

Тэрэнэй залуушуулда дамжуулан хөөрэхэ юумэн яhалашье ехэ. Гимназиин алтан медальтайгаар дүүргэhэн Сай-Мойсеева Санкт-Петербургын эхэнэрнүүдэй дээдэ курсада амаршье шалгалта барингүйгөөр абтаhан байна. Тэрэ үеынгөө мэдээжэ хүнүүд — Платонов, Беденский, Овсянико-Куликовский, Стасов болон бусадта заалгаhан. Тэндэ олоhон эрдэм мэдэсээ удаань Эрхүүгэй гимназинуудта, гүрэнэй университедтэ ассистент, доцент, химиин кафедрые даагша гэхэ мэтээр хүдэлхэдөө дамжуулhан намтартай.

Мүнөө Е. Г. Сай-Мойсеева пенсидэ гаранхайшье hаа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

ЕРЭЭДҮЙН МУЗЕЙН ТҮЛӨӨ

Улькандахи оньhожоруулагдамал 145-дахи колоннодо ниитэ зоной оролдолгын ашаар ажалай алдар солын ерээдүйн музейн экспозици түхеэрэгдэжэ эхилбэ.

Тэндэ Байгал-Амарай түмэр зам баригшадай ажалай юрын үдэрнүүдые харуулhан фотопленко, элдэб документ болон материалнууд ороод байна. Тус музей эмхидхэн байгуулха хэрэгтэ ниитын эдэбхитэд — инженер Л. Н. Горовая, автослесарь В. М. Краснобрыжит гэгшэд ехэ үүсхэл оролдолго гаргаа юм.

ҮНЭН ЗҮРХЭНhӨӨ

Эрхүүгэй болон Ангарскын уран зураашад 36 найрамдалай фондодо хүдэлмэринүүдэнгээ выставкэ зорюулба.

Уран зураашадай байшан соо нээгдэhэн выставкэдэ хабаадаhан 84 уран зураашад зуу гаран эрхим хүдэлмэриеэ 36 найрамдалай дэлхэйн фондодо оруулпан байна. Мэдээжэ уран зураашад — РСФСР-эй ардай уран зураашэ В. Рогаль, республикын габьяата уран зураашэ А. Алексеев гэгшэдэй зохёолнуудтай зэргэлээд, бэлигтэ залуушуулайшье хүдэлмэринүүд тэндэ табигдаа.

Сибириин бирын мастернуудай хүдэлмэринүүд 30 мянган түхэриг сэнгэйгээр сэгнэгдэhэн байна. Тэдэниинь областиин томо томо предприятинууд худалдан абаа. Наймаанhаа оронон мүнгэниинь 36 найрамдалай дэлхэйн фондодо сүм дамжуулагдаа.

ОЛООР ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭНЬ

Карданна вал хэдэг Эрхүүгэй заводой мэргэжэлтэд үнгэрhэн табан жэлэй хугасаа соо ард зоной үргэн хэрэглэлэй зургаан янзын зүйл бүтээдэг байпан юм. Тэдэнэйнь дунда загаhа агналгада хэрэгтэй зүйлнүүд, таримал сэсэг үлгэдэг хэрэгсэл болон бусад продукци байгаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ энэ предприятиин бүтээн гаргадаг үргэн хэрэглэлэй эд бараан 1,5 дахинаар олошоруулагдахаар хараалагдаа. Үхибүүдэй куклануудай орон, амhарта хэтэхэ таг, сэсэгүүдые тариха үнгэтэ hайхан түхеэрэлгэнүүд болон ажаhуудалда хэрэгтэй бусад зүйлнүүд шанар үйлэдбэрилэгдэдэг болохонь. Тэрээнhээ гадна, ардай үргэн хэрэглэлэй эд бараа хэлгээр тусхай цех нээгдээ.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэhээ).

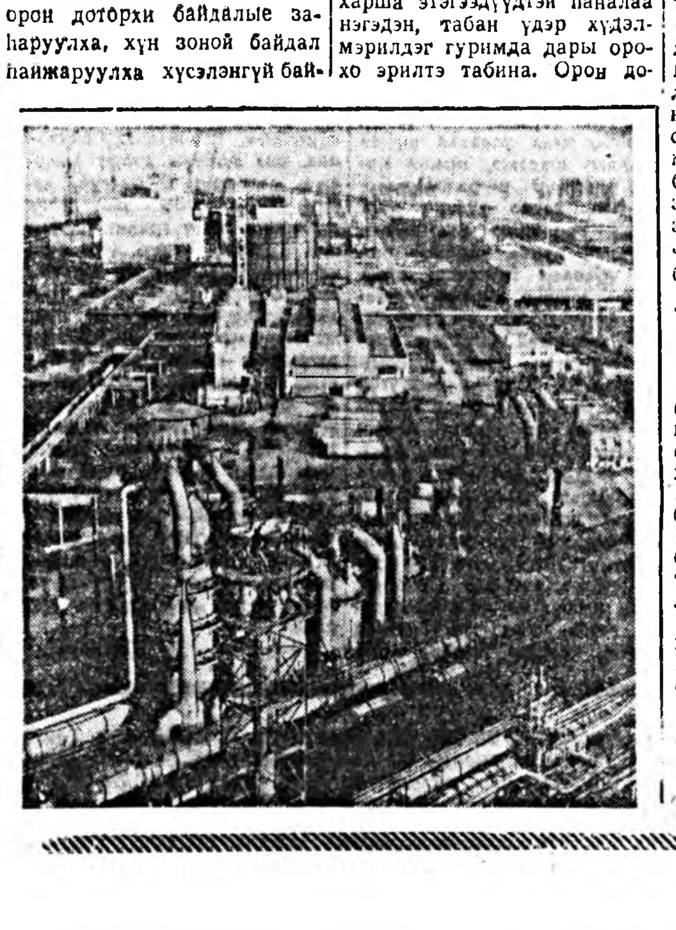

ИНДИ. Советскэ Союзай туhаламжаар Бокародо баригдаhан металлургическа комбинадай үйлэдбэрилhэн продукци hайн шанараараа орон доторoo, хилын саагуур суурхадаг.

Комбинат жэл бүри үргэдхэгдэжэ байдаг. Ойрын сагта тэрэ орон доторхи эгээн томо металлургическа предприяти болохоор хараатай. Эндэ проектын ёhoop жэл бүри 5 миллион тонно булад хайлуулагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бокаро хотодохи металлургическа комбинадай гадаа түхэл.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

ХААНА, ЮУН БОЛОНОБ?

□ Аха дүү социалис оронуудай хөөлэл КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаhан материалнуудые тунхаглажа үргэлжэлнээр.

□ В. И. Ленинэй наhа баралтаар 57 жэлэй ойдо олон статьянууд зорюулагдана.

ВАРШАВА. Польшын «Трибуна люду» нигэжэ бэшэнэ: «Ленинэй хэрэг уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ асари ехэ удха шанартай байhаар. Ленинизмын зориг бадаруулагша хүсэн бууралгүй байхаhаа гадна, тэрэнэй сэсэн мэргэн заабаринуудай зүб байhаниинь саг үргэлжэ лаблагдан баталагдана. Дэлхэйн социализмын хүсэн улам үргэдэнэ. Ходоодоо мүнхэ зохеон байгуулхы hургаал — ленинизмын hургаал заабаринууд саг үргэлжэ баяжан дэлгэрнэ».

СОФИ. Болгариин «Работническо дело» Болгарида үнгэрэгдэhэн «В. И. Ленинэй жэлэй» дүнгүүд гэhэн дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэнэй үндэhэ hуури табигша тухай эрдэм мэдэсээ дэлгэрүүлхэ зорилготой үргэн ехэ программа тушаа хөөрэнэ.

□ БУХАРЕСТ. РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушескугай хани сэхоной албанай хэрэгээр НРБ-дэ ерэжэ хэhэн уулзалгануудай дүнгүүдтэ Румыниин ба Болгариин газетэнүүд ехэ анхарал хандуулна.

□ ПАРИЖ. Вашингтондохи засаг захиргаанай hэлгэлтэдэ зорюулагдаhан олон тоото материалнууд тунхаглагдана. Францын «Юманите» «США-гай президентын тушаал даажа байхадаа Дж. Картерай эрхилпэн урагшагүй ажал ябуулгын» дүнгүүдые согсолхо зуураа, нигэжэ бэшэнэ: «Уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалгада hаад ушаруулhан, Кэмп-Дэвидтэхи хэлсээнүүдтэ гар табиhан, Сальвадорой сэрэгэй хунтые дэмжэдэг байпан, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал hужэрөөhэн урда тээхи президентын алдуунуудhаа Америкын шэнэ хүтэлбэри hургаал абаха гү гэhэн асуудал гарана».

□ ЛОНДОН. Англиин «Гардиан» США-гай засагта шэнэ захиргаанай ороhые Баруун Европын оронуудай ямараар угтаhыень шэнжэлхэ зуураа, нигэжэ тэмдэглэнэ: «Баруун Европын ниислэлнүүдhээ Вашингтондо эльгээгдэhэн амар шалганuудай ёhолото үгэнүүдэй саана ерээдүйн хэрэгүүд тушаа... США-гай союзнигуудай ехээр hанаата болоожо байhаниинь үлэнэ. Оборонно политика тухай асуудалаар — США-гай ба НАТО-гай Баруун Европодохи гэшүүдэй хоорондо, худалдаа наймаанай политикын талаар — США-гай ба «Юрэнхы дэлгүүрэй» хоорондо горитой зөрюшэлдөөнүүд ойрын сагаар гараха гэhэн олонхиин hанал бодол Баруун Европодо дэлгэрэнхэй».

□ Латинн Америкын оронуудай түрүү үзэл бодолтой хэблэл Сальвадорой ба Никарагуагай арадуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэhэн материалнуудые тунхаглана. Эдэ оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамаагалгые эрид буруушаана.

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ДЭБЭРГЭНЭ

ВАРШАВА. «Солидарность» гэдэг профсоюзай удамаршад Польшодохи оршон байдалые бүри юрёо түбэгтэй болгохо гэжэ оролдон, январиин 22-то Гданьскда забастовко эмхидхээ. Тиин орон доторхи байдалые заhаруулха, хүн зоной байдал hайжаруулха хүсэлэнгүй байhанаа тэдэнэр лаблан элирхэйлбэ.

Забастовко хэхэ шалтаг болгон, хүдэлмэрилхэгүй субботонууд тухай асуудалые хэрэглэhэн байна. Забастовко үүдхэгшэд социализмда харша этэгээдүүдтэй hаналаа нэгэдэн, табан үдэр хүдэлмэрилдэг гуримда дары орохо эрилтэ табина. Орон доторхи мүнөөнэй экономическа түбэгтэй байдалые хараада абажа, ПНР-эй правительствын гаргаhан, хоёрдохи суббото бүхэниие хүдэлмэриин бэшэ болгохо гэжэ хараалhан шиидхэбэриие буруушаана.

«Туршалгануудай» ямар хойшолонтой байhаниинь Польшын хэблэлдэ тунхаглагдаhан нэгэ жэшээhээ элирнэ гэбэл: январиин 10-най субботодо зариманай хүдэлмэрилөөгүй дээрэhээ үйлэдбэридэ 4 миллиард шахуу злотых хэмжээтэй ниитэ гарза хохидол ушарhан байна. Энэ мүнгөөр 9 мянган байра барижа болохо байгаа.

«ХОСОРОЛГОДО ОРУУЛХА ХАРАА БОДОЛ»

ЛОНДОН. Америкын далита ракетэнүүдые Англида тараан тодхолгые Великобританиин лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэ М. Фут эрид буруушаана. Энээнтэй дашарамдуулан, тэрэ нигэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ: «Ядерна зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ — хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи эгээн ехэ аюул тохёолдуулха ябуулга болоно».

Энэ асуудалаар консерваторнуудай правительствын баримталдаг политическэ хараа бодолые буруушаагаад, лейбористнуудай хүтэлбэрилэгшэ нигэжэ тэмдэглэнэ: ядерна аюулай тохёолдожо магад байhые ойлгодог, «хосоролдо оруулха хараа бодолhоо арсаха эрилтэ табидаг хүнүүдэй тоо бүхы Великобританида улам олон болоожо байна» гэбэ.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ УЛАМ ШАХАРДУУ БОЛОНО

ТОКИО. Хитадай элдэб бүлэглэлнүүдэй хоорондын политическэ тэмсэл тэндэхи оршон байдалые бүри шахардуу болгоно — гэжэ «Майнити» газетэ бэшэнэ. Гонконгhоо абтаhан [illegible] үндэпэ болгон, тус газетэ нигэжэ [illegible]: Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 20-hоо хойшо, «дүрбэнэй бүлэгэй» Цзян Цинэй контрреволюционно бүлэгэй гэмтэ хэрэгшүүдые [illegible] эхилhэнэй hүү[illegible] «аюулгүй хамгаалха [illegible]» орон доторнь абтаhан байгаа.

«Хитадай общество дотор ангиин тэмсэл үргэлжэлhөөр, арад зониие тухиран гаргуулдаг, «соёлой хубисхалан» хараа бодол hэргээхэ гэжэ hэдэдэг, хорото үгэ сэлгэнүүдые эмхидхэдэг холборхой этэгээдүүд олошоронхой. Хитадта hүйдхэлэй ябуулга хэдэг, буу зэбсэгүүдые хулуудаг, хуули буса листовконуудые тараадаг нюуса эмхинүүд бии» гэжэ «Майнити» саашадаа бэшэнэ.

Хитадай экономикын туйлай түргэнөөр доройтон муудажа байhан оршон байдалда политическэ тэмсэл улам дэбэрэн үргэдэнэ гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Хитадай засагаархид «баруун тээхи ба Японой багахан бүлэг журналистнуудтай» хөөрэлдэхэдөө, экономикоёо заhаруулхын тула абтажа байhан хэмжээнүүд «hайн үрэ дүнгүүдые үгэхэгүйhөө гадна, ажахын бэрхэшээлнүүдые бүри ехэ болгоно» гэжэ мэдэрнэ.

Засаг буляалдаhан Хитадай дээдэ тушаалтадай шанга тэмсэлэй, мүн экономикын талаар баримталагдадаг балмад харша политикын хойшолонгууд эсэсэй эсэстэ Хитадай ажалшадай байдалые бүри хүндэ хүшэр болгоно, — гэжэ Японой хэблэл тэмдэглэнэ.

А. ЖАМБАЛОН

АМАР САЙН, АГЫМНИ ТАЛА!

Табан һара
тала нютагтаа харагдаагүй—
Таби гаран
наһанайм гэмшье бэшэл даа...
Танил зонһоо
һанал бодолооршье
таһарагдаагүй,

Халуун дурлал
ошотон байһаар лэ зандаа.
Хаба зоригшье
мохооржо сүхэрөөгүй...

Яба тиигэжэ
хуби заяан туршаг лэ!
Яһадаадшье
бэеэ барижа шадангүй,
Ябагаар зорюута
тала нютагаа зоринолби.

* * *

...Урихан зэрэлгээгээр
угтан намайгаа миһэрээд,
Бүлеэхэн һэбшээгээр
һэмээхэн эльбэн энхэрээд,
Улаалзай сэсэгүүдээ
урдам дэлгэжэ һарбайхадаш,
Сэнгүүхэн аялгаар
сэдьхэлэйм ангаае гаргахадаш,

Сээжэдээ зүрхэеэ
гэнтэ хайлуулан уярагшаб,
Сэхэнь хэрэгтэй—
хүүгэд шэнгеэр баярлагшаб.

Дэлгэр, зугааша
ажалша нүхэдтэйм волгуулаад,
Үльгэр домогоо
үнэншэ сһоор ойлгуулаад,

Жэнгирэн жэргээшэ
жэгүүртэ дуугаа бэлэглэхэдэш,
Зүрхыем номгоруулан,
зүлгэ дээрээ амаруулхадаш,

Альган дээрэшни
үндын ургаһанаа һанагшаб,
Ашыеш харюулха
һайхан хүсэлтэй ябагшаб.

Асари хүсые
мүр дээрээ үргэлэн,
Асаржа түхээгшэ
арангануудые жэрылгэн,

Тоогүй олон ғалаар
толоржо байһан урмандаа
Юрын зоной жаргал
халяажа тодоор мандаад,

Урин шарайшни
дурыем татан гэрэлтэдэг лэ,
Уран һураг суушни
оронойм магтаал болодог лэ.

Оо, элдин таламни—
омогорхол, наһанайм һүлдэ!
Одоол шамтаяа
тэбэрилдэжэ золгонолби.
Уужам сэлгэр
сээжэдэш нэнгэн ябахадамни,
Уйтан, бүгшэм
гэрһээ мултаран гараһандли,
Аажам тэнигэр
амисхалыешни аяшаахадамни,
Аршаан булагай
эршэтэ охёор анхилһандли.
Амар сайн,
үнжэгэн даруу тала-нүхэрни!
Ямар ехээр
шамайгаа һанажа гунигланбиб?!
Анханһаа бэрхэ
малша хүнүүдшни энхэнүүд гү?
Ажал, хэрэгынь
аша, габьяагаар золтон гү?
Үсхэһэн олон
мал һүрэгүүдынь тарганууд гү?
Үрэжүүлһэн
ургаса тарянаниинь баян гү?

* * *

Түрэһэн нютаг—
тулгалһан гуламтамни хада
Түби дэлхэйдэ
тусгаар энэрхы байналшн.
Эхэ, эсэгымнай
хүйһэн холбоо тоонто хадаа
Эгээл нимээр
һанагдажаш болоо ааламши...
Шоройдош зууралдан
борьбо дээрээ үндыгээ бэлэйлби,
Булагһааш гудамхин
шадал тэнхээ ородог бэлэйлби,
Ногоон соош хүльбэрэн
хангалыеш бэедээ шэнгээгээлби,
Сэсэгүүдыеш түүжэ,
сэбэрхэн шарайеш шэмэглээлби...
Дуугай ябаһандам,
урмаа ехээр хухарангүй,
Дуунай һүлдые
заяажа хүлеэн байдагши.
Шадал хүсэеэ
шангадхажа хүбшэлэнхэй,
Шамдаа дахяад
шамдаад ерэхыем мэдэнэлши.
...Амар сайн,
түрэл тала нютагни!
Амар сайн,
ажалша алдартай араднн!

МАНАЙ СҮЛӨӨТЭЙ САГ

Энэ тон шухала асуудал тушаа али болохо хөөрэлдөөн элдэб янзын суглаан болон зүблөөнүүд дээрэ, телевидени ба радиогоортшье, газетэ, журналнуудай хуудаһануудташье үе-үе болоод лэ табигдажал байдаг гээшэ. Ажаглахада, манай эрдэмтэд, багшанар, бусадшье мэргэжэлтэд энэ асуудалые бүри гүнзэгыгөөр шудалжа, ямар нэгэ тусхай, саг үргэлжын дүрим, гуримтай болгохые хүсэдэг хэбэртэй. Тиихэдэ, хүнэй шадабари мэргэжэл гү, наһанай, үгышье һаа, үндэһэ яһанай илгаа хараадаа абадаггүй, арад зоной ёһо заншал, абари зан олонхи ушарта огто анхардаггүй байха юм. Юундэшьеб, энэнь ехэ гэмшэлтэй гээд һанагдадаг.

Зүгөөр сүлөөтэй саг, тэрэнние хайшан гэжэ үнгэргэхэб, яажа үнгэргэгдэдэг тухай дэлгэрэнгы зугаагай боложо байдагынь угаа һайшаалтай. Ушарынь, манай урагшаа дабшаха бүри, илангаяа, мүнөө хүдэлмэриин табан, амаралтын хоёр үдэртэй болоһон сагһаа хойшо сүлөөтэй сагаа һонирхолтойгоор, бэе махабадтаа ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ хэрэг туйлай ехэ удхатай. Энээниие тайлбарилһанай үлүү, хүн бүхэндэ яһала ойлгосотой бэзэ. Тиимэл хадань, манай парти ба правительство ажалшадай эрдэм мэргэжэлээ, юрэнхы болбосоролоо дээшэлүүлхэ, һайнаар амарха, сэнгэхэ хэрэгтэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулдаг.

«... Ажалһаа сүлөө саг гээшэ нинтын баялигай хэмжээн мүн гэжэ үшөө Маркс хэлэһэн юм... Ажабайдалдаа хүнэй бэеэ абажа ябаха гээшэ тэрэнэй гансахан өөрынь хубиин хэрэг бэшэ. Ажалһаа сүлөө саг —общестын үмэнэ харюусалгаһаа зайсаад ябаха саг бэшэ... » — гээд нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэһэн байна.

Зүб даа, сүлөөтэй саг — манай хэмжүүргүй ехэ баялиг. Иимэ баялигнай Эхэ оронноймнай үндэһэн Хуулидамнай алтан үзэгүүдээр бэшээтэй. Тэрэ эрхэтэн бүхэндэ хабаатай дүримынь имагтал Совет засагай ашаар туйлагдаа, эсэслэн баталагдаа гэжэ үшөө дахин омогорхон хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Тиигээдшье сүлөөтэй сагаа зүбөөр, хүхюун сэнгэлигээр, зохид һайханаар, өөргөө, гүрэн түрэдөө ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ арга боломжо хаа хаанагүй хото, хүдөөдэ бии. Эрхэ нүхэсэлшье гүйсэд байгуулагданхай. Нютаг бүхэндэ Соёлой ордон, клуб, библиотекэнүүдэй үүдэн сэлигдэнхэй, стадион болон спортын залнууд, театр ба кино-түхеэрэлгэ олон. Уран һайханай бүлгэмүүд, элдэб кружогууд, секцинүүд ажалшадай сэнтэй сагаа эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ өөһэдын үүргэтэй, нүлөөтэй байна. Илангаяа мүнөө, үдэрэй богони, үбэлэй үдэшын, һүниин эгээл үтадаа ороод байхада, бүришье удхатай ха юм. Эдэ бүхы арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэжэ, согтой зугаатайгаар сүлөөтэй сагаа үнгэргөөд, ажал хэрэг дээрээ амжалтатай ябаһан хүнүүд, ажалша коллективүүдые хүргаа даража урдань гарахын аргагүй. Тобшолон хэлэхэдэ, сүлөө сагаа шадамар бэрхээр үдэшэжэ байдаг гоё һайхан заншал манайда тогтонижонхой. Кабанскын Колесово һууринай ажалшад шэмэрүүн хүйтэнэй эхилһэн сагһаа хойшо үдэшэ бүри хүдөөгэйнгөө клубта үбгэн залуугүй олоороо сугларжа, һонирхолтой наада зугаа болоод, бусадшье хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэжэ байдаг гуримтай. Соёлой хүдэлмэридэ нютагай интеллигенци — эмшэд ба багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олоороо хабаадалсадаг юм. Һаяхан эндэ КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан угаа һонирхолтой, удха түгэлдэр үдэшэ эмхидхэгдээ. Эндэ суглараг шад политическэ темээр лекци шагнаа, хатар наада, концерт хаража сэдьхэлээ ханаагаа. Мүн Бабушкин городой соёлой байшанда үдэшэ бүри бэшэшье һаа, байд гээд лэ элдэб зүжэг табигдадаг. Шэнэ ном зүбшэгдэдэг байха юм. Ингэжэ өөрынгөө сүлөөтэй сагые ухаан бодолдоо, бэе махабадтаа туһа нүлөөтэйгөөр эдлэдэг баримтанууд бусадшье, нэрлэбэл, Бэшүүрэй, Прибайкалиин районуудай олохон ажахынуудта үзэгдэнэ.

Улаан-Үдэ хотымнай хүдэлмэришэн ангиин түрүү түлөөлэгшэд, нэн түрүүн залуушуул ажалһаа һамшангүй үдэшын һургуулинуудта, институт, техникумүүдтэ һуража, сүлөөтэй сагаа аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлнэ. Тэдэнэй дундаһаа сэмбэ нэхэгшэдые, булад хайлуулагшадые, нэн түрүүн нэрлэмээр. Жэшээнь, Улаан-Үдын нариин сэмбын комбинадай бүхы залуушуулай хахадһаа үлүүнь сүлөө сагтаа эрдэм, бэлигээ дээшэлүүлжэ, мэргэжэл шадабаряа «мүлижэ», өөрыгөө хүмүүжүүлжэ байдаг. Эрдэмдэ саашаа һураха гээшэ хүн бүхэнэй арюун нангин уялга дээрэ тоологдодог болонхой. Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводто мүн иимэ эрилтэ табигдадаг, бэелүүлэгдэдэгшье. Энэ нэгэ багахан жэшээ. Зүгөөр иимэ баримтануудые бүришье олоор дурдажа болоно.

Гэбэшье ажалһаа сүлөө сагаа минил хооһоор «урижэрхидэг», ямаршье бодомжогүйгөөр, хайша хэрэгээр баражархидаг заримашуул үшөөл дайралдадаг байна. Олонхи ушарта тиимэшүүл үйлсэ, гудамжануудаар зайгуултаад, архи, тамхинай хойноһоо шүлһөө гоожуулһаар, хайран сагаа дэмы хооһоор һалгаажархина. Тэрэнэй хажуугаар өөрынгөө гол ажалһаа гадуур ондоо юумээр оройдоошье һонирходоггүй зон али олон тудалдадаг зандаа.

Шэнэ жэлэй урдахана һэн. Тоонто нютагһаам үнинэйм хоёр танил гэртэмни айлшад болон орожо ерэбэ. Хүрин-хара костюм дорохи ягаа-улаан галстугуудтай дун сагаан самсануудыень хаража, юундэшьеб досоогоо баясабаб. Аяга сай уужа, зугаалжа һуутараа, нэгэниинь гэнтэ тэбдээд, яараад газаашаа гарахаяа түхеэржэ захалба.

— Ябаял даа, Даша, юун сай һорожо һуухабибди. Мүнгэ танган бии ха юм, ябая, ресторан ошое, —гэбэ.

— Хаягтыл даа, уугдаагүй архи һэн гү? Театр ошогты, Дээдэ-Онгостойн музей харагты...

— Хоёр үдэрэй табилгатайбди, сүлөөтэйбди, үшөө үрдихэл байхабди, — гэжэ байжа Самбунь һайзгайрба...

Хожомынь даа дуулаадамни, Даша Самбу хоёр город соогуур аяар хоёр үдэрэй туршада «хатуу харын» ууһаар ябажа, хармаанайнгаа хооһортор тэнээд, үри бэ нэртээ граммшье конфетгүй гэртээ бусаһан байба. Тиигээд хэтэрхэдээ, хэдэн үдэр янгуурхажа, ажалдаа гарангүй хара шулэ һорожо, гэртээ хэбтэһэн һурагтай. Голхорхын ехээр голхорол һэм.

Энэ ушар тушаа юун гэжэ хэлэлтэйб? Эндэ нэгэл харюу үгэмөөр. Даншье һэбхи хүнгэн, һамуу һалюу ябадал болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Теэд иимэ халиргай, алдуу эндүүтэй ябадалнуудай үшөөл ушардаг байһандань, шүдөө зуужа гэмшэмээр, халагламаар.

Саг—манай баялиг, тэрэниие гамнаха хэрэгтэй. Совет хүнүүд гансашье ажал хэжэ жаргадаг бэшэ, харин ажал хүдэлмэриингөө һүүлээр сүлөөтэй сагаа зүбөөр, ашагтайгаар үнгэргэхэдөө аргагүй баясадаг, бардам үндэр мэдэрэлтэй болодог заншалтай. Иимэ һайхан жама ёһо үргэн нинтэ ажалшадай үдэр бүриин хэрэг, сэдьхэлэйнь эрилтэ боложо байнхай. Тиимэһээ тэдэнэрэй сүлөө сагаа эмхитэй һайнаар үнгэргэхэдэ, ходо анхаралаа табижа байха гээшэ нютагуудтахи партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй шухала хэрэг мүн. Энэ шухала асуудал КПСС-эй ЦК-гай проект дотор дэмы дурдагдаагүй байха. **«...Эрхэтэн бүхэн сүлөөтэй сагаа хайшан гэжэ үнгэргэжэ байһан тухайгаа олоннитын, нүхэдэйнгөө урда тоосохо зэргэтэй»** —гэһэн мүрнүүдые нэмэжэ оруулбал, зүйтэй гээд бодомжологдоно.

Ив. ОЧОРОН,
журналист.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Эдихэдээ — эрэ барас,
Хэхэдээ — хашан буха.

Наранай гэрэл хурсашье һаа.
Үүлэгүйдөө һайн,

Наһаар багашуул һэргээлэншье һаа.
Залхуугүйдөө һайн.

Амаараа ярихадаа — саахаршуу,
Ажалдаа ябахадаа — шабаршуу.

Гэрһээ гарахадаа — амаа хэшээ,
Гэртээ һууxадаа — галаа хэшээ.

Далай уһаар ханадаггүй.
Мэргэншүүл номоор ханадаггүй.

МНР-эй Дорнод аймагһаа
А. ДАШДЭНДЭВ эльгээбэ.

Эвенк хатар гүйсэдхэһэн эдиршүүл (Багдаринай интернат һургуули).

П. БУРМАКИНАЙ
фотоэтюд.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАРАЙ ҮНДЭҺӨӨР

БИШЫХАН ДЖОРДАНО

Ивалгаһаа сааша, Оронгоһоо наашаа ой модоной захаар обойлдоһон добо гүбээнүүдые заримдаа ажаг һэжэг түрэн ажаглахаар байдаг юм. Тэдэ добуунуудай нэгэниинь бусадһаа илгарма үндэрхэн аад лэ, тэгшэ уужам талмайн дунда геометрическэ конус шэнгеэр шобойжо гарашоод, орой дээрээ ялагар улаан аад, бурханай гуу мэтэ дүрсэтэй шулуун дэнзэ яларуулжа һуудаг юм. Тиигээд тэрэ шулуун оройнь хүр саһанда, ногоондошье дарагдахагүй, ходол үнеэхи зандаа — үглөө үдэшын наранда үзэсхэлэн гоёор толоржо һуудаг. Үшөө бордоһо шуурганда гү, али аадар бороодо төөриһэн хүнүүд тэрэ добуугаар хараа хэжэ, харгы замаа али олон олоһон байхадань, гайхал болодог һэн ха.

Мүн энэ добуун анха урдань ороной тэнгэриин зэбэ буулгаһан добуун гэжэ алдаршахаһаа ондоо тусхай нэрэгүйшье һаа, ехэ тахилгатай, мүргэлтэй байжа, хүхэ ногооной ургажа, хүхы шубуунай донгодоходо, һүрэг ламанар зун бүри эндэ ерэжэ, орой дээрэнь оромгүй ехэ уншалга хэдэг, тэрэ багай һүзэгтэниие суглуулдаг байһан гэхэ.

1920 оной зунай үеэр һэн. Тэрэ суута добуунай орой дээрэ ламанар, мүн баһа хэнгэрэг сохихо, санзай шатааха гэхэ мэтын «хамһабарини» ажал хэхэ хэдэн хубарагууд гарадаг лэ ёһоороо гаража, хэнгэрэг бүреэгэй, хонхо дамаариин абяан холо ойгуур суурятан тунажа, добуунай хормой, үбэр талаар һүзэгтэн үргэл мүргэлөө үйлэдэжэ эхилэн, хүхэ ногоон дээрэ һэхэрэн һуубад.

Эгээл энэ үедэ эмээл мори унаһан, зэлдэр урихан харасатай, сэлмэг сэбэрхэн шарайтай, арайхан гэжэ арбан гурбан наһаяа гүйсэжэ ябаһан хүбүүхэн энэ бүлэг хүнүүдэй хажуугаар добуун өөдэ үгсэжэ ябатараа зуг татуулан зогсожо, түрүүшын ногоондо уланхадаһан моринойнгоо жолооe угзаран, мүргэжэ һууһан нэгэ наһажаал хүндэ хандажа:

— Та минии абые хараагүй һэн гүт? — гэжэ ханхинаса дуугаран асууба. Тэрэнь газар дороһоо гэхээр моринойнь аяар хүлэй тэндэһээ шагаан үндыжэ:

— Үгы, ши хэнэй хүбүүн аад һуранабши?—гэбэ.

— Донгидойб, — гэхэдэнь, тэрэнь урин ондоо болосогоон миһэржэ:

— Аа, Донгидойбшы. Танихаб. Абашни тэндэ, дээрэ хэнгэрэг сохижо, сүлөөгүй һууна ёһотой. Ши моринһоо буу, мүргэлсэ, —гэбэ.

— Үгы дөө.

— Буу гэнэб. Буугаад хүлеэ... Ойлгобо гүш?

Тэрэ хүбүүхэн аман соогоо юушьеб гүбэрөөд, энэ асуудал, захиралта айладхаһан хүнһөө хажуу тээшээ болон зайлабашье, моринойнгоо дүреэ гэнтэ шангаар нэшэжэ, тэрэ үндэр добуун өөдэ дахин дабшуулхатайнь адли, аяар дороһоо шагааһан үнеэхи үбгэжөөлынь, баһа нэгэ наһажаалхан хүн һуури дээрэһээн һуга харайлдан бодожо ерээд:

— Үтэр буу эндэһээ! —гэн гэмэрэлдэжэ, моринойнь жолоодо аһабад.

Хүбүүхэн тиихэдэнь жолоогоо буляалдан:

—Байхада яаха юм?—гээд дурагүйлхэбэ.

— Яаха юм гэжэ гү? Үшөө энэ добуун дээрэшни... морёор гаража болодоггүй юм. — гэжэ үбгэжөөл ганиржа, эмээл дээрэ һууһан ээн тээшэнь эрьежэшье харангүй, мориинь добуун руу хүтэлбэ. Энэ арсалдаата хөөрэлдөө ажаглажа һууһан хүбүүнэй эсэгэ — хурса хара шарайтай, хуумаан дэрэгэр шэхэтэй хүнэй аяар дээрэһээ яаран буужа ерэхэдэнь:

— Энэш ягаа үсэд хүбүүн гээшэб. Хэлэжэл байхада, морёороо добуунай орой өөдэ буляалдана, —гэжэ үбгэжөөл дахин үгэлжэ, жолооень һарбайн үгөөд, үнеэхи тугаархана һууһан һууридаа ошожо һуушаба.

— Гайхажал һуугаа һэм, — эсэгэ мориной жолоо гартаа орёон бажуугаад, хүбүүгээ эмээл дээрэһээнь хобхо татан буулгажа:

— Юундэ добуун өөдэ жүдхөөбши... Үбгэжөөлэй хэлэһээр байтар... Бууя доошоо,—гээд, мориень добуунай хормойдо хүрэмсөөрөө шүдэрлэн табижархёод, хүбүүгээ ханшыдан, хүхэ ногоон дээрэ сүхэрөөд һуушаба.

— Тиитэрээ оролдоо юм һаа, ябагаар гарахаяа ягаабши? Эндэ һуу... Эсэгэ малаанай эльгээһэн эрдэниин буумал шулуунда — хамшаг тахалһаа хамаг амитаниие хамгаалха шэдитэй шулуунда хүн бүхэн шүтэхэ ёһотой юм.

Хан гэсэ
Харбуулан бууһан
Буурал эсэгын һомоң,
Буумал ехэ шулуун, —

гэжэ эсэгэ сүхэрэн һуужа, маани магтаал уншан шэбэнэжэ наманшалаадхина. Хүбүүхэндэ хүн зоной эндэ сугларһаниинь, абынь иимэ өөрсэ һонин шүлэг сээжэ мэдэхэ, уншаха байһаниинь, өөрөө эмээл дээрэһээ хобхо татуулан буулгуулһаниинь ехэл һонирхолтойшье, гомдолтойшье шэнгеэр үзэгдэжэ, тэрэ нэгэ үе шулуунууд тээшэ, баһа эсэгэ тээшээ нюла-нюла харасагаажа, бүрил шунажа ажаглан, хүл дээрээ зогсоно.

— Мүргэ, —абань үнеэхил шэбэнэн һагад дуугаржа, ээлжээтэ зарлигаа буулгаба.

Хүбүүхэн үнгэрмэ ехээр дашуурһандаа тэрэ хэлэһыень огто анхаржа шадаагүй дээрэһээ ойлгоошьегүй байжаболоо — амаа ангалзуулан тээлмэрдэшоод, абяа аниргүй зогсоһоорооол зогсохо юм.

— Һуу, мүргэлсэ гэнэ гүбии, — гэжэ шангаханаар дуугаран, дахин эсэгэнь баадхаба. Хүбүүхэн абынгаа зэрлиг зэбүүн уур сухалтай уулгар хатуу зан тухай, зүрхэ муутай байһаниие тон һайнаар мэдэхэ һэн тула шугшыхадан зэргэлээд һуушана. Теэд альгаа гансашье удаа хабсаржа ниилүүлэнгүй, аргагүй ажаглаха юм.

— Үгы, мүргэ гэнэ гүбии, — абань һалганаһан һулахан хоолойгоор дахин дабтан хэлэбэ. Хүбүүн теэд сүхэрэн һууһаар һуужа, шүтэхын орондо хүн зоной дээгүүр хаймадан хараад, шохойн бодошохо юм.

— Яагаа мохоо молхи, һүлэр амитамши... һуу гэнэб!— гээд абань хүбүүнэйнгээ хамсыһаа угзарба. Тиихэдэнь тэрэ хоёрой хажууда һуугаашад ажаг һэжэг түрэнгеэр ажаглан харабашье, сан хэнгэрэг, хонхо дамаариин сад-няд гэхэдэ, тахилгата добуунай табсан үндэр орой дээрэһээ ямар нэгэн лай аюулай бурьялан дэбэрэн гаража ерэхэһээ айһан һүрдэһэн мэтэ тэрэл орой өөдөө шэртэн, унан һунан мүргэжэ, һүгэдэжэ оронод. Хүбүүхэнэй аба баһал тэрэ нүхэдтэеэ илгашагүй адли бололдожо, игсуу хүндөөр амисхаалан, үнеэхил шүлэг магтаалаа дабтан шэбэнэжэ, мүргэн шүтэнэ. Тиихэ зуураа, хүбүүхэнэйнгээ ямаршье анхарал һүзэггүй байхадань, бүри зэбүүрхэн гайхажа:

— Угайдхадаа һуу гэнэб, хара мал даһаа ехэ! — гэжэ бадашаба.

Тезд хүбүүхэн һуубагүй.

— Үгы, ямар һонин юумэ гээшэб? Баабай, таанар ямар юумэндэ мүргэнэ гээшэбта? Энэ шулуунтнай танай хэлэдэгээр Эсэгэ малаанай эльгээһэн бэшэ, харин газар дорохи шулуунай орой юумэл. Тиигэжэ багшамнай хэлээ һэн,— гээд, эндэ бултааран экскурсяар ерэжэ, энэ добуунай орой дээрэ гаража, «буумал шулуунһаа» бутархай хэлтэрхэйень һургуулидаа абаашажа, шэнжэлһэн, хөөрэлдэһэнөө, багшатаяа үшөө нилээд нэтэрүүхэнээр арсалдаһанаа элихэнээр һанана. —Баабай, энэ «буумал шулуун» гэдэгтнай хэды һайхан дүрсэтэйшье һаа, слюда хабшаһан юрын гранит юм! —гээд, тэрэ шадар мүргэн шүтэжэ һууһан бүхы хүнүүдтэ хандаһан мэтэ ханхинама шангаар дуугаржа: «Энэл даа хэлтэрхэйнь», — гээд, эбэр соохоон шумбэгэр улаан ялагархан шулуу гаргажа харуулба.

—А-ээ, ши, тугаар гараһан тугал даһаа ехэ. Түрэһэн эсэгэһээ, түмэн зонһоо сэсэн болобо гүш?! А-ээ!— эсэгэнь тугаарай хүн зонһоо эшэн аягүйрхэжэ, бэеэ хэды бариһан болобошье, уур сухалдаа, гомдол голхоролдоо һогтожо, мэдээ табин, тэсэбэри тэнсүүриеэ алдан, үнэһэн хүхэ шарайтай болошоһон юумэн уухирган, хүбүүнтэеэ зэргэлэн шууд өөдөө гэнтэ ёдойн бодожо, хүн зоной эрьежэ харахын тэндэ, эрхи оройһон нюдаргаараа һаншаг сабиргай руунь хүбүүгээ һалд һуушатарнь шаажа, дээрэнь удангүй һалганан, шэшэрэн, хараал шэрээл табин зогсобо.

— Баарһанаа яаба гээшэбши... Хайрлыш, хэшээгыш,— гэжэ хажууһаань хэншьеб эхэнэр хасардан бодожо, хамсыдань аһана.

— Минии нэрэ түрэ, буян бурханиием бузарлаба! Хара шүдхэр ехэ! — гэжэ абань хашхарһан, хуугайлһан зандаа бохиноно.

Хүбүүхэн хүхэ ногоон зүлгэ дээгүүр алдалан унаад, хүдэлэнгүй гонзойшобо. Зүүн сабиргайдань эрхиин сарва эржытэр орожо, эгээл хурса түмэрэй зүйлөөр эсхүүлшэһэн мэтэ таһа сохюулшаһан арһан дороһоо ягаа улаахан шуһан бурьялан шэдэжэ, номин ногоон дээгүүр шүрэ шүүдэр татуулан, хасар хүзүүн дээгүүрнь горхолжо булиншэнэ. Хүбүүнэй хурса харахан нюдэд абаһаар һуларжа: «Баабай-өө, юушье хараха, дуулахаяа болишобоб», — гэжэ тэрэ хүхэршэһэн хөөрхэн уралаа хүдэлгэн, халта шэбэнэжэ үрдибэ. Хүгшэн, залуугүй — хүл мүр табилдажа, һандагай һүүхэ бололдон: «яаһан хайратай, харамтай юм», «үдэрэй тодхор дайраба хаям» гэхэ мэтын үгэнүүдые шэбэнэлдэн дабтажа, дүрье-дарья табилдашаһан хүн зоной дунда, хүбүүнэйнгээ хүүр бэе дээрэ найган зогсожо байһан, шара жаншатай ном үбэртэлһэн эсэгэ гэнтэ уур сухалаа сэлмэн, мэдээ ороһон мэтэ болобошье: «Абарыт, абарыт... халагни, халаг... хайран хүбүүмни», — гэжэ ара нюргаар дагжа һүрэмэ айхабтар зэбүүн муухайгаар хашхараад, хүбүүн дээгүүрээ, шуһа уһыень үмхэжэ, алдалан унашаба. «Бурха-аан, энэтнай өөрөө баһа яажа байнаб, — гээд хэншьеб харaһан хүн хуугайлба.... Гэбэшье «оршолоной мүнхэ бэшые ойлгожо», хэрэг ажалаа бүтээжэ, хэзээни һүүлдэ хэнгэрэг дамаарияа хуряаһан ламахай хубарагуудаа дахуулан, үндэр добуунай орой дээрэһээ яаралгүйхэн һалиран буужа ерэхэдээ: «хүбүүниинь морёор дэмы гараа... буруу үзэлэй түлөө «буумал шулуутын» ээзн хэһээбэ хаям даа. Эсэгэнь баһал энээн дээрэһээ тодхортобо. Абаашагты эндэһээ. Хойтыень бүтээлсэнэ аабзабди», — гэжэ хэлээд, повозко тэргэдээ һуугаад, арилһан гэхэ. Харин тэндэ үлэһэн хүн зон хара муутайгаар нүгшэһэн эсэгэ хүбүүн хоёрые хаһаг тэргэ дээрэ гонзойтор ашажа, гэр байрадань абаашаһан бэлэй.

Тиигээд иимэ үзэгдөөгүй ехэ ажаг һэжэг түрэмэ ушарай тохёолдоһоной һүүлээр удангүй тэрэ нютагта, юрэдөөл, ажал хэрэгээрээ хүрэжэ ерэһэнород эрдэмтэд-геологууд энэ добууе «буумал шулуутайнь» шэнжэлээд байхадаа, энэ добуун дээрэ ямаршье метеорит буугаагүй, харин газар доро нюугдаһан суранзата томо гранит шулуунай ёдойһон үзүүр мүн байна гэжэ тодоруулаад, энэ шулуунда сахилгаанай сохом буудаг байһаниие ажаглан, ламанар онсо нэрэ үгэһэн, һүзэгтэниие төөрюулһэн байна гэжэ тобшолоод, гэнтын аюулда орожо наһа барашаһан хайрата хүбүүхэниие «эрэлхэг зоригтой, бишыхан буряад Джордано Бруно» гэжэ магтан нэрлэһэн юм гэлсэдэг. Үльгэр домог, ном магтаалда ороһон добуунда тэрэ сагһаа хойшо һүзэгтэншье ошохоёо болижо, «буумал шулуута» гэһэн нэрэнь мартагдаһан гэлсэхэ.

Р. ЦЫБИКОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Табан жэлэй алхамууд» —Буряадай АССР-эй 1980 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай республикын статуправлениин мэдээсэл. (түгэсхэлынь 3-дахи хуудаһанда). «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Улаан-Үдэ — Шэтэ: мүрысөөн үргэлжэлһөөр» — С. Ивановагай статья. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «БАМ-ай коммунистнууд». «Уялгаяа һайн мэдэржэ»...— П. Лосевой статья. «КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди». «Хүрьһэ хамгаалха хэрэгтэ комплексноор хандаха» — В. Осиповой статья. «Соведүүдэй хүдэлмэри». «Уланхаанайхидай жэшээгээр» — Б. Линхоевой корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. «Табан жэлэй алхамууд» — республикын статуправлениин мэдээсэлэй түгэсхэл. «Хилын саанаһаа» — ТАСС-ай мэдээсэлнүүдһээ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Жэмэсэй гашуун амтан»— А. Темниковэй редакцида эльгээһэн бэшэг. Нютаг нютагай һонин. Шог рассказ «Хүн ба байгаали».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Үхибүүдтэ ангуудай зулзагад тухай». 10.35—«Таанад түрэлхидтэ». «Ульяновтанай бүлэ». (2-дохи дамжуулга). 11.05 —«Манай адрес—Советскэ Союз». Молдавиин уран һайханай коллективүүдэй хабаадалгатай дамжуулга. 11.55— «Соведүүд ба ажабайдал». 12.25—«Спортлотогой» 4-дэхи тираж. 12.35 —«Ажабайдалай замда гаргаха үнэмшэлгэ». —баримтата фильм. 13.05—«СССР-эй арадай артист Д. Журавлев А. Чеховэй зохёолнуудые уншаха» — фильм-концерт. 13.55— «Таймырай хэшэг» — сэбдэг хүйтэн газарта эдеэ хоол хадагалха асуудалда зорюулагдаһан дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 14.25—«Фанкел». «Шинии ажабайдал студент».

Москва. 15.00—Эрмитаж. XVII—XVIII зуун жэлэй үеын Италиин уран зураг. 15.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.45 — «Завод — минии хуби заяан» —баримтата фильм. 16.10 —«Вратарь» — уран һайханай фильм. 17.00 —Дагестанай уран һайханай коллективүүдэй ба уран бэлигтэнэй концерт. 17.45 — Мультфильмнүүд. 18.10 — Концерт-вальс. 18.50 —Политическэ шэнжэлэгшэ В. Бекетовэй хөөрөөн. Ороной хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ. 19.20 — «Тростинка на ветру». Г. Марковай зохёолоор найруулагдаһан уран һайханай фильмын 1-дэхи сери. 21.30—Спортын программа: 1. Хадаһаа санаар һолжоролгоор бүхы дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө. Эрэшүүл. Түргэн буулга. Швейцариһаа дамжуулга. 2. Футболоор «Неделин» шанда хүртэхын түлөө улас хоорондын мүрысөөн. «Спартак» (М)—МТК (Венгри) (2 тайм). 00.45—Шэнэ һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Зүүн-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 22—27, зарим районуудта 17 градус хүрэтэр хүйтэрхэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, шииг ноһон орохогүй. Зүүн-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 22—24 градус хүйтэн болохо.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04317. Заказ № 20. Индекс 5901.